

DARBININKAS

Vol. LXXXII, Nr. 27

Liepa - July 4, 1997 Penktadienis-Friday

PERIODICALS

341 Highland Blvd.

Kaina

Brooklyn, N.Y. 11207

\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

Finansų ministerija paskelbė viešą Valstybinio komercinio banko pardavimo konkursą. Lietuvos Vyriausybė pirmą kartą parduoda valstybinį banką, siūlydama 100% jo akcijų. Konkurso laimėtoją tikimasi paskelbti netrukus. Manoma, jog banko kaina dėl didelių jo nuostolių bus nedidelė. Apie ketinimus dalyvauti VKB pardavimo konkurse raštu yra pareiškę Vilniaus ir "Hermio" bankai bei Didžiosios Britanijos bendrovė "Nomura International".

Prezidento A. Brazausko atstovas pareiškė, kad Lietuvos vadovo susitikimas su šešiais Europos valstybių prezidentais ir dalyvavimas bendroje visų prezidentų audienijoje pas Popiežių Joną Paulių II yra Lietuvos užsienio politikos laimėjimas. Išplatintame pareiškime teigiama, kad šiais susitikimais "Lietuva pripažįstama ne tik kaip istorinė Europos valstybė, puoselėjusi krikščioniškąją civilizaciją, bet ir kaip aktyvi bei autoritetinga šiuolaikinio dvasinio Europos bendrumo idėjų įgyvendintoja".

Konservatoriams ir krikščionims demokratams pavyko suderinti savo nuostatas dėl nuosavybės teisių ir grąžinamą nekilnojamąjį turtą. Nepavyko susitarti tik dėl žemės grąžinimo miestuose ir dėl kompensavimo už neatgautą nuosavybę būdų. Krikščionys demokratams siūlo grąžinti miestuose tik tiek žemės, kiek jos būtų galima nupirkti už ne daugiau nei 180 tūkst. litų. Pavyzdžiui, Vilniuje tai būtų apie 0.5 hektaro. Likusi žemė bus nacionalizuojama. Konservatoriai siūlo pripažinti nuosavybės teises į visą žemę, jei jos plotas neviršija 150 ha. Tiesa, natūra savininkas gautų tik 0.2-0.3 ha, už kitą plotą jam būtų kompensuojama pinigais. Namų savininkams konservatoriai siūlo grąžinti tik tuomet, jei jie sutiks su įstatymo keliamais reikalavimais ir pasirašys nuomos sutartį su savivaldybe, kuri savo ruožtu butus pernuomos gyventojams. Pasirinktame projekte bandoma ieškoti aukso vidurio tarp savininkų ir nuomininkų teisių bei interesų. Už šį projektą balsavo 57 Seimo nariai. Šio LDDP valdymo metais pataisyto įstatymo veikimas šiuo metu sustabdytas.

Prezidentas A. Brazauskas kol kas neturės patarėjo ryšiams su Seimu. Patenkinęs V. Beriozovo prašymą atleisti jį iš šių pareigų, Prezidentas kurį laiką neskirs naujo patarėjo. Patarėjo ryšiams su Seimu pareigas laikinai perims vienas iš Prezidento referentų. Iš dalies valstybės vadovo santykiais su Seimu taip pat rūpinsis Prezidento patarėjas vidaus politikos klausimais J. Bernatonis, patarėjas valstybės ir teisės klausimais A. Abramavičius ir patarėja socialinės politikos klausimais S. Girijotienė.

Vilniuje prasidėjo akcija "Šuo", kurios metu bus baudžiami be pavardžių ir antsnukių šunis vedžiuojantys žmonės bei gaudomi valkataujantys gyvūnai. Šeimnininkui, nesilaikančiam šunų vedžiuojimo taisyklių, teks mokėti baudą iki 100 litų.

R. Povilonis, Vilniaus universiteto rektorius, vienas iš kandidatų į Lietuvos prezidentus, tarp piketuojančių studentų. V. Kapočiaus nuotr.

JAV HELSINKIO KOMISIJA - BALTIJOS ŠALYS TURI BŪTI PRIIMTOS Į NATO

"Estija, Latvija, Lietuva, Lenkija, Čekija, Vengrija, Slovėnija ir Rumunija turi būti pakviestos į Madrido viršūnių konferenciją derėtis dėl įsijungimo į NATO", birželio 18 d. pareiškė JAV Kongreso Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Komisijos pirmininkas, senatorius Alphonse d'Amato.

Senatorius taip pat pranešė, kad jo vadovaujama komisija išleido pranešimą apie žmogaus teises ir NATO išplėtimo raidą. Pranešime aprašomi komisijos prieš porą mėnesių suruošti apklausinėjimai NATO išplėtimo klausimu, spausdinami kandidatų valstybių ambasadorių pasisakymai. Lietuvai šiame apklausinėjime atstovavo ambasadorius Washingtono Alfonso Edintas. Pranešimo išvada - visos išvardintosios valstybės iš esmės išpildo Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Teisių Organizacijos įpareigojimus gerbti žmogaus teises.

Prezidentas Clintonas birželio 12 d. pareiškė, jog tikrai Lenkija,

Vengrija ir Čekija turėtų būti pakviestos įsijungti į NATO Madrido konferencijoje. Kongreso Komisijos vadovai su prezidentu nesutinka.

Anot senatoriaus D'Amato, "NATO tebėra karinė sąjunga ir šis ribotas išplėtimas paliks išplėstąją sąjungą kariniai pažeidžiama".

Komisijos vicepirmininkas, atstovas Christopher Smith pareiškė, jog Madrido konferencija turi užtikrinti, kad visos į NATO įstoti norinčios demokratijos bus traktuojamos kaip rimtos kandidatės, kai tik jos įvykdys nustatytas sąlygas. Clintono administracijos banalybės negali būti pakaitalu tokiai procedūrai. "Jei Vakarai praleis šią vienatinę progą apgulti šią šalį, kurios yra matomai išpareigojusios puoselėti demokratiją, žmogaus teises ir įstatymais paremtą valdžią, jie padarys istorišką neteisybę", pabrėžė atstovas Smith.

Kongreso komisijos vadovai priklauso respublikonų partijai.

Nors jie išreiškia savo nuoseklius įsitikinimus, jų pozicija neišvengiamai susipina ir su demokratų-respublikonų varžybomis. Abidvi partijos jau nuo Antrojo pasaulinio karo nuolat kritikuoja viena kitos politiką Vidurio Rytų Europos atžvilgiu. Abiem partijom rūpi ir iš ten kilusių amerikiečių balsai.

JAV Lietuvių Bendruomenė, kuri dažnai kritikuoja Clintono politiką, jo nuosprendį šiuo metu į NATO pakviesti tikrai Lenkija, Vengrija ir Čekiją vertina skirtingai. "Ačiū Dievui už Clintono politiką", gegužės 30 d. pareiškė Bendruomenės visuomeninių reikalų įstaiga. Pasak jos, tai buvo kritiškai svarbus žingsnis, nes, pakvietus ir Slovėniją bei Rumuniją, NATO plėtimas tuomi būtų buvęs ir užbaigtas. O tai igrailintų Rusiją pamažu iš Baltijos šalių išstumti Vakarų įtaką ir pasisavinti teisę "garantuoti jų saugumą", teigia JAV Lietuvių Bendruomenė.

(LER)

AUKSINĖ LIETUVOS KREPŠININKIŲ PERGALĖ

Kęstutis Čerkeliūnas

Netikėta Lietuvos rinktinės pergalė Europos krepšinio pirmenybėse Budapešte suvyrpino tautiečių širdis ne tik tėvynėje, bet ir svetur. Kai birželio 15 d. baigminėse rungtynėse Lietuva-Slovakija antro kėlinio pradžioje mūšiškos vedė 11-kos taškų skirtumu, didysis variklis puolė Štreimikytė už penkis pražangas turėjo išeiti iš aikštės, bet lietuvės nesukriko, neleidė slovakeis pavojingai priartėti, ir Lietuva užtikrintai įveikė paskutinę kliūtį pasekme 72:62. Čia daug gelbėjo gynikė Dambrauskaitė, iš viso sukalusi 23 tšk. Betgi tai buvo visos rinktinės ryžtas, susitelkimas ir didžioji patvara, nors visos žaidikės dar jautė slėgį ir nuovargį po ankstesnių rungtynių su Vokietija, kai pusiaubaigimė Lietuva istengė laimėti 78:77.

Ši dvikovė buvo išskirtinė. Jei pradžia rodė lietuvių persvarą (jos vedė 12:2, 22:11 ir 27:19), tai į kėlinio pabaigą taškų skirtumas ėmė tirpti. Po pertraukos vokietės persvėrė iki 10 taškų. Likus žaisti vienai minutei, vokietės pirmuoja 68:63. Per 60 sek. lietuvės įmeta 7 tšk., o vokietės atsako tik su 2 tšk. Kartu su baigminiu teisėjo švilpuku, Dambrauskaitė išlygina 70:70.

Pratęsimas vyksta permaininga kova. Pagaliau Kurtinaitienė ženklina 78:77. Priešininkės turi 23 sek. antpuoliui, bet kelis kartus nepataiko į krepšį. Tai buvo tikras laimės šypsny Lietuvos rinktinei.

Normaliai krepšininkės turėjo grįžti namo autobusu, bet po laimikio prieš Vokietiją, Lietuvos krepšinio federacija nusamdė lėktuvą ir ankstų birželio 16 d. rytą (4 val.) krepšininkės su vadovais atskrido į Karmėlavos aerouostą prie Kauno. Čia laukė šimtai krepšinio entuziastų su gelėmis ir šampanu. Vėliau sekė ordinaai, apdovanojimai, premijos.

26-tųjų Europos moterų krepšinio pirmenybių 1997 m. lentelė: 1. Lietuva, 2. Slovakija, 3. Vokietija, 4. Vengrija, 5. Ispanija, 6. Rusija, 7. Moldova, 8. Jugoslavija, 9. Čekija, 10. Ukraina, 11. Italija, 12. Bosnija-Hercegovina.

Likimas taip lėmė, kad šias eilutes rašantysis šiemet buvo Kaune ir kartu su kitais išgyveno entuziastingas krepšinio dienas, kaip ir kitados, kai 1937 ir 1939 m. vyrai laimėjo Europos pirmenybes, o 1938 m. rudenį žlugino moterų, I-mos Europos pirmenybėse Romoje išgriebusios antrą vietą - sidabrą. Reikėjo 59-rių metų, kol Lietu-

vos krepšininkės vėl suspindo, prašoko daugelio lūkesčius ir pasipuošė pirmąja vieta - aukso medaliu. Štreimikytė išrinkta į geriausią pirmenybių penketuką (be jos, dvi slovakeis: Bielikova ir Hrakova, vengrė Balogh ir vokiečių Askamp).

Grįžus į tolesnę praeitį, reikėtų priminti, kad 1938 m. pirmenybėse Genė Miuleraitė buvo

Lietuvos rinktinės puolėja J. Štreimikytė (dešinėje) buvo išrinkta į simbolinį geriausių Europos krepšininkių penketuką. EPA-Eltos nuotr.

pripažinta geriausia Europos krepšininke pagal dienraščio "La Gazzetta dello Sport" (jis ir da-

LIETUVA DAR NEPRADĖD VILTIES ĮSTOTI Į NATO

Lietuvos diplomatai mano, kad JAV pozicija dėl šalių, kviečiamų į pirmąjį NATO plėtimo etapą, yra svarbi ir galbūt net lemiamą. Tačiau diplomatai primena, kad galutinis sprendimas šiuo klausimu dar nėra priimtas.

"Mes laukiame oficialaus ir galutinio sprendimo dėl pirmųjų šalių, kviečiamų į išplėstą NATO, kuris bus priimtas liepos 8-9 d. Madride įvyksiančiame šios organizacijos aukščiausiojo lygio susitikime", - Eltos korespondentui sakė Prezidento patarėjas užsienio politikos klausimais Neris Germanas.

Birželio 12 d. Briuselyje buvo paskelbta, kad JAV norėtų į pirmąjį NATO plėtimo etapą pakviesti tris Vidurio Europos šalis - Lenkiją, Čekiją ir Vengriją.

"Žinoma, tokios didelės ir

įtakingos valstybės pozicija yra itin svarbi, tačiau mes jos ne laikome oficialiu NATO apsisprendimu, kadangi jis turi būti paskelbtas tik Madridė visų 16-os dabartinių NATO valstybių vadovų", - sakė N. Germanas.

Pasak patarėjo, Baltijos šalys neatsisako savo ankstesnės pozicijos, kad jos turėtų būti pakviestos į pirmąjį NATO plėtimo etapą. "Tačiau mes esame realistai, todėl tikimės, kad po pirmojo aljanso plėtimo etapo, i kurį Baltijos šalys greičiausiai nepateks, mes gausime tvirtas garantijas, kad tuo NATO plėtimasis nesibaigia, ir ateityje, įvykdę visus reikalavimus, mes tapsime tikraisiais aljanso nariais", - teigė N. Germanas.

ELTA

NAUJO VYSKUPO ŠŪKIS: "TROKŠTU SU MEILE TARNAUTI"

Birželio 21 dieną Vilniaus arkikatedroje bazilikoje buvo konsekruotas vyskupu kunigas Jonas Boruta.

Šventų Mišių aukai ir konsekracijos apeigoms vadovavo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Juozas Bačkis. Iškilinėse dalyvavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, vyskupas Juozapas Matulaitis, Vladas Michelevičius, Juozas Preikšas, Juozas Tunaitis, taip pat kunigai, vienuoliai, klierikai.

Į kunigo Jono Borutos konsekravimo vyskupu iškilmes buvo atvykę Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Gediminas Vagnorius.

Apeigų pradžioje buvo perskaitytas 1997 metų gegužės 28 dienos Jono Pauliaus II raštas apie Jėzaus draugijos nario, kunigo Jono Borutos paskyrimą Vilniaus arkivyskupo augziliaru ir

titulinio Vulturaros vyskupo, pasveikinimas bei apaštalinis palaiminimas.

Atlikus visas konsekravimo apeigas, Jonas Boruta gavo vyskupo skeptrą ir, su palyda eidamas centriniu katedros taku, suteikė žmonėms savo pirmąjį vyskupišką palaiminimą.

Kreipdamasis į tikinčiuosius, atėjusius čia kartu pasimelsti, vyskupas Jonas Boruta pranešė, jog savo šūkiu pasirinko Ignaco Lojolos žodžius - "trokštu su meile tarnauti". Mylėti ir tarnauti, siekti, kad būtų šviesiau, - sunkus uždavinys, ir be jūsų pagalbos, - sakė vyskupas Juozas Boruta, - aš jo neįvykdysiu. Tegul mums padeda Dievas.

Birželio 22 dieną vyskupas Jonas Boruta Vilniaus arkikatedroje aukėjo savo pirmąsias vyskupo šventas Mišias - sumą ir sakė pamokslą.

ELTA

NUSIŠOVĖ GENADIJUS KONOPLIOVAS

Birželio 23 d. apie 12:30 val. savo miegamajame nusišovė buvęs komercinio "Tauro" banko prezidentas Genadijus Konopliovas. Po pietų Vilniaus apygardos prokuratūroje dėl jo mirties fakto buvo iškelta baudžiamoji byla.

Vilniaus apygardos prokuratūros atstovas spaudai Gintautas Stalnionis Eltai sakė, kad kol kas savižudybės versija patvirtinta šalia kūno rastas pistoletas CZ-83 ir žaizda dešiniajame veilonio smilkinyje. 9 milimetrų skersmens kulka kiauurai persk-

rodė kaukolę ir įstrigo kambario sienoje.

Tačiau tiksliai mirties priežastį įvardins tik Valstybinės medicinos tarnybos Vilniaus ekspertinio skyriaus specialistai ir tai bus padaryta ne anksčiau, kaip po 7-10 dienų.

G. Konopliovas gyveno K. Kalinausko gatvėje, "Tauro" banko pastate įrengtame bute. Greitosios pagalbos tarnybai ir policijai apie įvykį pranešė šūvį išgirdęs banko apsaugos darbuotojas.

ELTA

bar eina) anketą tarp krepšinio specialistų. Kitos lietuvės gavo tokias vietas: Jazbutienė 4-ta, Astrauskaitė 5, Vailokaitytė 9, Markevičienė 10. Tuo būdu i

Tų laikų geriausioji Europos žemyno krepšininkė Miuleraite dabar gyvena netoli Washingtono, JAV. Kai telefonu sužinojo apie mūšiškių sėkmę Budapešte, Miuleraite prašė sveikinti visas žaidikės ir buvo sužadinta tokia auksine pergale. Pasak veteranės, ji laiminga, kad po tiek metų susilaukė tokio triumfo. Rudenį Miuleraite numato vykti į Lietuvą ir pati galės pasveikinti krepšinio žymūnes.

Lietuvos moterų pasisėkimai tarptautiniuose vandenyse tegul būna gaivinanti paskata mūsų vyrams, kurie išvyko į Europos pirmenybes Ispanijoje.

KONCERTAS ANT STOGO

Buvęs "The Beatles" narys Paul McCartney, primindamas prieš 28 metus vykusį paskutinį jų koncertą, dainavo ir pasakojo prisiminimus įsitaisęs ant "Apple" studijos stogo. Transporto kamščių kaip senais gerais laikais jis nesukėlė, tačiau praeiviams buvo malonu nemokamai pasiklausyti kadaise garsaus dainininko.

"Turime rinkti medų savo krašto aviliui..."

Žymiojo išeivijos kultūros veikėjo Juozo Kreivėno minėjimo Chicagoje rengėjai: E. Šulaitis, S. Miglinienė, J. Dainauskas, dr. J. Račkauskas. Z. Degučio nuotr.

Yra žinoma 1811 m. lotyniška prakalba, kuria Marijampolės mokiniai dėkojo atsilankiusiems į egzaminą svečiams. Ta prakalba skambėjo taip:

"Patiekiame jums, garbingiems vyrams, mūsų metinės pažangos pratimus ir darbus, kuriuos tik galėjome ir išmokome, ir sekdami bites, kurios skraido ir tinkamus daryti medui žiedus čilpiai, paskui ką tik parsineša, tvarko ir į korius dėsto ir, kaip sako Virgilijus, skystą medų krauja ir saldžiu nektaru pripildo akvius, taip ir mes, jaunuoliai, tu pačių bičių pavyzdžiu, visus mūsų metinius surinktus pėdelius, jums, subrendusiems vyrams, atnešame parodyti".

Jau veik du amžiai praėjo nuo tos prakalbos sakymo, o Marijampolės miestas - legenda tebina ir net dabar priverčia mąstyti kiekvieną, kuris studijuodamas istoriją ar rašydamas apie Lietuvos praeitį, sužino apie "Varpą" ir "Aušrą", apie tautos patriarchą J. Basanavičių, liudies išsivadavimo didvyrį V. Kudirką, rašytoją V. Mykolaitį-Putiną. Taip, Marijampolė - ypatingo likimo miestas, ilgą laiką turėjęs vie-

nintelį Suvalkijoje Marijonų vie-nuolyną bei tikrai ypatingą gimnaziją, kuri išugdė tiek garbingų žmonių, kad be jų pasiaukojimo ir veiklos neišsivaizduojama praetis, o ir dabartinė Lietuva.

1912 m. kovo 3 d. Padovinės kaime (Marijampolės apsk.) gimusiam Juozui Kreivėnui likimo laimės lėmė mokslus Marijampolės valstybinėje Rygiškių Jono gimnazijoje ir Marijampolės mokytojų seminarijoje. Ar ne todėl "kuklūs" enciklopediniai duomenys skelbia jį buvus mokytoju, vargonininku, chorvedžiu, visuomenininku, Lietuvos istorijos, lietuviškos knygos mylėtoju ir rinkėju, žurnalistu, redaktoriumi, - turbūt nerasime tokios srities, kuria J. Kreivėnas nebūtų domėjęsis ir joje daugiau ar mažiau nesireiškęs. Kažin, ar tebetrykšta Marijampolėje toji stebuklingoji nesuskaičiuojamų talentų versmė?

Gegužės 23-24 d. Chicago Jaunimo Centre įvyko pedagogo ir kultūros darbuotojo J. Kreivėno 85-jo gimimo ir 10-ju mirties metinių minėjimo akademija. Pasveikines gausiai susirinkusius J. Kreivėno draugus, bendradar-

blius ir gimines, minėjimą pradėjo Lituanistikos tyrimo ir studijų centro pirmininkas dr. Jonas Račkauskas. Šiltai žodžiais charakterizavęs buvusį bendradarbi, jis priminė vieną, ypatingą reikšmę turėjusią datą. 1986 m. liepos 22 d. Jaunimo Centre buvo sujungti du archyvai: Juozo Žilevičiaus lietuvių muzikologijos archyvas ir Juozo Kreivėno lietuviškos muzikos biblioteka. Nuo tos datos pilnas šios įstaigos pavadinimas yra: "Žilevičiaus-Kreivėno lietuvių muzikologijos archyvas". Tai - dalis Lituanistikos tyrimo ir studijų centro, archyvu domisi šiuolaikiniai muzikologai ir tik J. Kreivėno dėka jo lobiai liks neįkainojamu turtu ir ateinančioms kartoms.

Šio straipsnio autorei teko garbė vesti akademijos programą, pajavirinant ją J. Kreivėno knygos "Iš kairės ir iš dešinės" mintimis.

Istorikas Jonas Dainauskas pasidalijo mintimis apie J. Kreivėną - žurnalista, lietuvių išeivijos spaudos bendradarbį. Ilgiau nei du dešimtmečius "Vienybėje", Girnakalio slapyvardžiu, skyriu-

je "Iš kairės ir iš dešinės" jis šmaikščiai polemizavo su įvairių laikraščių rašiniiais, dažnai kritiškai įvertindamas išeivijos veikėjų ir spaudos tuometinį nusistatymą prieš bet kokius ryšius su okupuotos Lietuvos žmonėmis, ten leidžiama spauda ir knygomis. Salomėjos Narkeliūnaitės iš Brooklyn, NY, minėjimu atsiųsto laiško mintys dar tiksliau įvertino J. Kreivėno plunksnos privalumus: "Savo rašiniuose įsiai tikrai krito iš peties visiems, visiems: ar jie buvo saviškiai, ar svetimieji. Ir tie jo rašymai visados buvo degančiais klausimais. Ilgai žmonės nežinojo, kas tasai Girnakalis, bet jo mintims pritardavo ir jį vertindavo. Įsiai buvo vienas stipriausių stulpų, palaikiusių "Vienybę" jos pastangose, siekiant kultūrinių ryšių su tautiečiais okupuotoje Tėvyne".

Ką apie save ir plunksnos brolius galvojo tuomet J. Kreivėnas?

"Mažvydo katekizme siūloma "pygus ir trumpas mokslas skaititi yr raschity". Daug kas šiais laikais mūsų klaidingai galvoja, kad šio pigaus ir trumpo mokslo užtenka laikraštiniui. Aišku, laikraštiniui negali būti visų jo liečiamų temų pirmaeilis specialistas. Bet vis tiek į laikraštį rašyti, perfrazuojant Mažvydą, yra "brangus ir ilgas mokslas". Reikia praeiti didelio žinių bagažą, nuolat išsemiamo ir nuolat papildomo".

J. Kreivėno pedagoginė veikla, pasitelkęs faktus ir datas, aptarė pedagogas Juozas Plačas. Nuo 1935 m. J. Kreivėnas - pradžios mokyklos mokytojas Seinų apskrityje, nuo 1939 m. mokytoja Vilniaus apskrityje, o 1941-1944 metais dirbo Vilniaus apskrities pradžios mokyklų inspektoriumi. Karui pasibaigus mokytojavo Vokietijoje, o 1950 m. atvykęs į JAV, apsigyveno Cice-ro mieste. Dirbdamas lituanistinėje mokykloje parašė moky-mo priemonę "Lietuvių kalbos pratimai", du dainų vadovėlius su gaidomis. Kartą paklaustas, kodėl nepasinaudoja galimybe penkias dienas pabuvoti Lietuvoje, atsakė trumpai: "Jei aš nuvyksiu, turėsiu garbinti jų status".

praetis dalykus, į lietuvių, besidominčius pokario žudynėmis, jie žiūri be išankstinio nusistatymo, be priešiško, ar susierzinimo. Tik senyvo amžiaus rusai vis dar su nostalgija prisimena Sovietų Sąjungos laikus.

- Kokios taktikos NKVD laikėsi kariaudama su Lietuvos miško broliais?

- Tai - išdegintos žemės taktika. Sprendžiant iš Rusijos karo archyve rastų dokumentų, galima teigti, jog NKVD daliniai nesigailėjo nei mažų, nei didelių, nei moterų, nei vyrų. Jeigu kildavo bent mažiausias įtarimas, jog tos trobos, tos sodybos šeimininkai - miškiniai rėmėjai, sodyba būdavo nušluojama nuo žemės paviršiaus. O dažniausiai ne tik sodyba, bet ir visas greta esantis kaimas suliepsnodavo. Beje, NKVD karininkai nesavi- valiovo liepdami savo kareiviams žudyti viską, kas pasitaikydavo jų kelyje. Žiaurios instrukcijos - negailėti nei šovinių, nei granatų - atsiųsdavo Maskva. Būtent Maskva liepė žudyti per daug nesvarstant, kultas žmogus ar ne. Iš Maskvos atkeliavusiose instrukcijose ir nurodymuose, pavyzdžiui, visiškai atvirai rašoma, ką reikia laikyti potencialiu sovietinės santvarkos priešu. Tai lietuviai, latviai, estai, ukrainiečiai... Vadinasi, nėra jokio pagrindo manyti, esą nebuvo vykdomas lietuvių tautos genocidas. NKVD naikino būtent lietuvių tautą, o ne socialines žmonių grupes Lietuvoje.

- Ar turite tikslų duomenų, kiek (nukelta į 4 psl.)

Mano - lietuvių patrioto sąžinė neleidžia to padaryti". J. Kreivėnas buvo puikus mokytojas-pedagogas ir tikrąs žmogus-humanistas, visados skatinęs ir padėjęs jauniems mokytojams naujingais patarimais: "Ieškant kelių kitataučių visuomenę, nereikia pamiršti, kad šis sezonas mums nepalankus. Mes esame maži, - tai viena. Mes esame šalia didžiųjų pasaulinių interesų, - tai antra. Mūsų kraštas neturi jokių žymesnių kasyklų, su mumis biznio pasauliai niekaip nepadarys, - tai trečia. Yra pasauly didelių galybių, kurios viską daro, kad mūsų klausimas mums palankia prasme - viešumą neiškiltų, - tai ketvirta. Reikia ruošti ilgoms tūkro dis-

tanijoms. Kitaip tariant, reiks ilgai laukti tinkamo sezono. Jo belaukiant, reikia auginti savą galybę. Ir esamosios, ir priaugančios jėgos turi būti rikiuojamos savai tautinei galybei išreikšti".

Apie savo mėgstamiausią mokytoją, jo skiepytą meilę knygai ir gėrui, tolerantiškumą pasakojo J. Kreivėno buvusi mokinė, dabar doktorantė Daiva Markelytė.

Pluoštelis žurnalisto minčių, taip tinkančių būti mokytojo pamokymais: "Senose literatūrose veikėjai būdavo teigiami arba neigiami. Taip girdėdavome gimnazijose per literatūros pamokas. Gyvenime (vadinasi tikrovėje) paprastai tie patys žašiniai būna prisiriję ir gero, ir blogo. Deja, mūsų turime ne tiek gyvenimo tikrovės, kiek literatūros. Paimk kokį laikraštį ar kokį sam-belaukiant, reikia auginti savą galybę. (nukelta į 4 psl.)

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2629.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose ir imigraciniuose reikaluose. Advokatas kalba ir lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. Tel. (860) 651-0261.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido-tuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laido-tuvių direkto-rius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laido-tuvės. Modernios kop-lyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujoje vietoje - OHLERT-RUGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuvinių pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

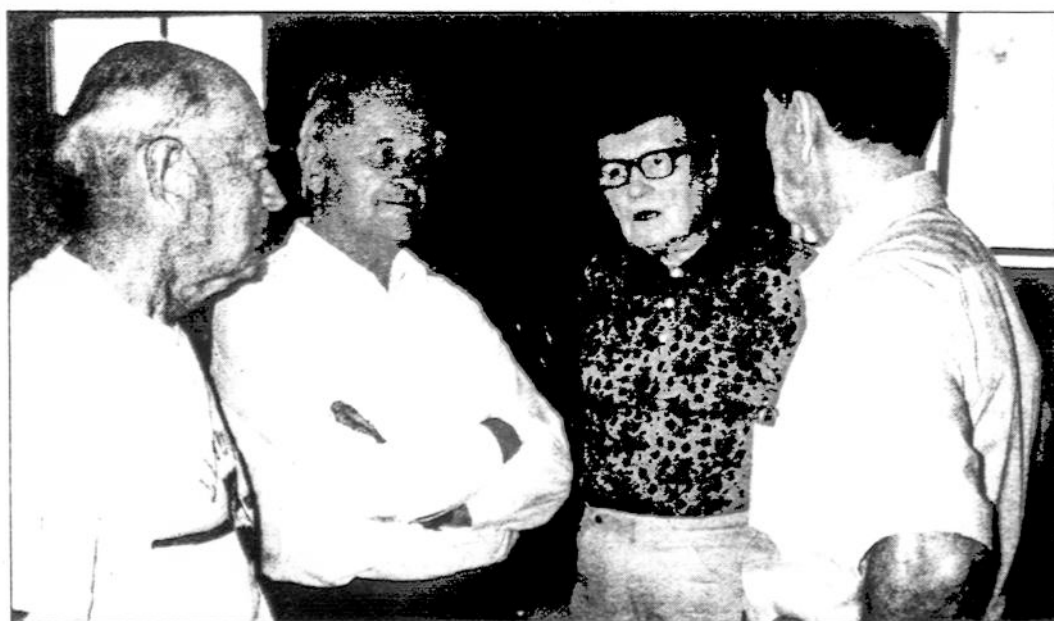
SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA
ir jos spaudą paremkime dabar:
pinigais, Unitrust, testamentais.
-Tax Exempt #36-2927289-
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642
Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.
Fasolino
MEMORIALS
66-86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326-1282; 326-3150
-TAI MŪSŲ VIENTELĖ VIETA-
-GAUSI PARODŲ SALĖ-

†
KVEČAS
JONAS
1933 + 1976

Nuotraukoje: šnekučiuojasi Zenonas Prūsas iš Ohio, dr. prof. Zigmas Zinkevičius (Lietuvos Respublikos Švietimo ministras), dr. Petras Kisieličius (Chicago) ir prof. Justas Pikūnas, kartais profesorijaujas Vytauto Didžiojo Universitete Kaune, Lietuvoje.

Išdegintos žemės taktika

Su istoriku **ARVYDU ANUŠAUSKU**, keletą savaičių dirbusiu slaptuosiuose Rusijos karo archyvuose, kalbasi žurnalistas **GINTARAS VIŠOCKAS**.

- Jūs - pirmasis lietuvis, kuriam rusai leido praverti Maskvos Karo archyvo, anksčiau vadinto Sovietinės kariuomenės archyvu, duris. Ar sunku buvo patekti ten, kur saugomi NKVD dalinių, slopinusių partizaninį judėjimą Baltijos kraštuose, dokumentai?

- Labai sunku. Į Rusijos karo archyvą pakliuvau ne iš karto - iki tol būta daug mėginimų, biu-rokratinių trukdymų. Tačiau šių

metų pradžioje nusišypsojo lai-mė - pavyko perskaityti gana daug visiškai slapty NKVD bylų, dokumentų, įsakymų, rezoliucijų. Už suteiktą pagalbą esu dėkingas Lietuvos ambasada Maskvoje, nes ji tarpininkavo derybose su Rusijos valdžia, bei Pasaulio lietuvių bendrijai, kuri mano kelionę į Maskvą rėmė finansiškai.

- Kaip į Jus, Lietuvos istoriką, mokslininką, žiūrėjo Maskvos archyvų darbuotojai? Šnairavo? O gal draugiškai sutiko?

- Rusijos nenorą atverti Lietu- vos visuomenei savo slaptuosius fondus galima suprasti. Juk NKVD ir KGB archyvuose - daug rusus kompromituojančios medžiagos, nemalonių faktų. Bet tuo pačiu metu Rusija svokia, kad gyventi taip, kaip gyventa iki šiol, neįmanoma ir ne-benaudinga.

Būdamas Maskvoje pastebėjau džiuginančią tendenciją - ben-drauti su jaunesniosios kartos žmonėmis nėra labai sunku. Į

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Periodicals postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoją REDAKCINĖ KOMISIJA —**Ateitininkai tarsis Palangoje**

Ateitininkų Federacijos vadovybė savo narius kviečia į nepaprastą konferenciją, kuri įvyks liepos 11-13 dienomis Palangoje. Ateitininkų konferencija nėra tik ateitininkams reikšminga. Ne tik katalikų Bažnytinė hierarchija bei katalikų visuomenė su pasididžiavimu žiūri į ateitininkų organizaciją kaip į savo elitą. Ir nekatalikų minties žmonės žiūri į ateitininkus su dėmesiu kaip į tos bendros visuomenės labai reikšmingą dalį: reikšmingą, nes sąmoningą, organizuotą, su giliomis tradicijomis ir nuveiktais darbais tos bendros visuomenės gerovei.

Tos kitos visuomenės dalys kaip ir katalikai nėra taip pat abejingos, kuria linkme vyksta ateitininkų gyvenimo raida. Konferencija ją gali paryškinti vaizdžiau nei tekėjimas kasdienoje.

Savo veiklos pradžioje ateitininkų sąjūdis buvo viena prasme opozicinis. Buvo plaukimas prieš daugumos srovę, prieš laiko madą. Prieš to meto mokslus einančio jaunimo nureligijimo ir nutautimo madą, kuri buvo pagavusi didžią dalį lietuvių jaunimo rusų mokyklose. Einantieji su ateitininkų sąjūdžiu žinojo, kad jie šalinasi nuo tada daugumą pagavusio nihilizmo, ateizmo, marksizmo srovių; kad jie artėja prie liaudies, kuri buvo ir religinga ir demokratinga.

Jei religinga liaudis buvo likusi be religinių vadų pasauliečių, tai tokiais vadais jai virto ateitininkai. Čia ir buvo to meto ateitininkų natūrali visuomeninė stiprybė.

Ateitininkų suartėjimas su liaudimi ilgai lėmė ir nepriklausomos Lietuvos veidą. Dabar Vakarų pasaulyje esančių ateitininkų kitokia padėtis. Išaugę išplitę horizontaliai dalis ateitininkų jaučia mažiau opozicijos laiko madai. Naujos aplinkybės ateitininkus veikia ta pačia kryptimi kaip ir daugumą - pasirovui. Galbūt jie dramatiškiau tą dvasinę raidą pergyvena, su gilesniais sąžinės konfliktais negu tie, kurie savęs nesaisto tokiais principais, kokius yra prisiėmę ateitininkai - ištikimybė tautybei, religijai, visuomeniškumui ir t. t. Gal dėl to vienam kitam kyla pagunda nuvertinti to ar kitų minėtų principų įpareigojancią prasmę. Tad būtina pakartoti įsipareigojimą ne duotis kasdienybei vadovauti, bet ją apvaldyti ir jai vadovauti.

Tikrovės reikšinius, kurie jį tepriklauso laiko madai, kurie gyvenimo pažangai, nelengva suvokti. Tai, kas vyresniems atrodys laiko mada, pagimdys šių kraštų mokyklų įtakoje kaip seniau tai buvo rusų mokyklų įtakoje, jaunesnės generacijos žmogui, augančiam kaip tik tose mokyklose, gali rodytis loginės gyvenimo raidos reikšniais, kurių neprimti reikštų pasitraukti nuo gyvenimo srovės.

Ateitininkų organizacija, kaip ir penkių principų žiedas vaizdingiausiai liudija, yra už sintezę. Taigi, ne supriešinimo, suskaldymo, o derinimo, harmoningo visų dėmesio nusipelnančių vertybių išrikiavimo aplink Kristaus centrą organizacija. Būtinai, kad jokių pretekstų nepavyktų atskirti žiedą nuo šaknų, suardyti natūralų kartų perimamumą. Čia organizacijos gyvybės paslaptis. Pagarba tiek jaunystės ugniai, tiek vyresniųjų patirčiai, ieškant teisėto autoriteto ir laisvės iniciatyvos sąsambio.

Skirtingą supratimą tarp kartų gali lygti "dialogas", aiškinimasis. Bet jis tebus sėkmingas laikantis dar kito principo: minties pažanga gali kilti iš minties įvairybės konkrečiais klausimais. Pagarba skirtingai minčiai net ir tarp tos pačios pasaulėžiūros žmonių yra būtina normaliai pažangos naudai.

Susitikimai su tyla

Karl Rahner

Mano maldos Dievas

Viešpatie, norėčiau pasikalbėti su Tavimi apie savo maldą. Nors man pačiam dažnai atrodo, kad Tu mažai kreipi dėmesio į tai, ką aš Tau bandau pasakyti savo maldose, vis dėlto ši kartą prašau manęs atidžiai išlausyti.

Viešpatie Dieve, aš visai nesistebiu, kad mano maldos Tavęs nepasiekia - jų aš pats dažnai kreipiu mažą dėmesio į tai, už ką meldžiuosi. Pernelyg jau dažnai malda man tampa paprastu darbu, kurį turiu padaryti, pareiga, kurią privalau atlikti. Ja atsikratęs atsipalaiduojau ir džiaugiuosi, kad jau viskas baigta. Užuoat buvęs su Tavimi, aš tik atlieku savo "būdėjimo pareigas".

Taip, tai mano malda. Prisiųžistu. Ir vis dėlto, mano Dieve, man sunku prisiminti šią kalbę. Kaip gali žmogus tikėtis pokalbio su Tavimi? Tu toks tolimas ir toks paslaptinis. Kai meldžiuosi, mano žodžiai tarsi grimzta į gilų, tamsų šulinį, iš kurio nepakyla joks aidas, patvirtinantis, jog jie pasiekė Tavo širdies dugną.

Viešpatie, visą gyvenimą melstis ir neišgirsti atsako - ar ne per daug iš manęs prašai? Matai, kaip kartkarčiais bėgu nuo Tavęs pas žmones atsakymo, užsilimu darbu, kuris teikia atlygį. Matai, kaip man reikia atsakymo. Ir vis dėlto mano maldos niekad jo nesulaukia. O gal turėčiau priimti tuos vidinius krustelėjimus, kylančius maldose, šviesa, kurią gaunu meditacijos metu, kaip Tavo žodį, Tavo apšvietimą? Tai, žinoma, yra iškeptas ir paruoštas atsakymas, kurį pamaldūs rašytojai yra pasirašę pateikti. Bet man yra labai sunku tuo patikėti. Vėl visuose tuose patyrimuose aš randu tik save, tik tuščią savo paties šauksmo aidą, nors tuo tarpu aš trokštu išgirsti tik Tavo žodį, Tave Patį.

Aš ir mano mintys labiausiai reikalingos man tik kitų labui, - netgi

Ant antrojo tūkstantmečio slenksčio: vėl ateina M. K. Čiurlionio simbolių metas

Valė Čeplevičiūtė

Dabar, kai rašau straipsnį, Romoje "Markesi" spausdėvės mašinos jau atspaudė pirmuosius būsimos naujo albumo reprodukcijų puslapius. O birželiui besibaigiant lietuviško ir angliško tiražo knygos jau turėtų pasiekti Ameriką. Galbūt jų pasirodymas čia sutaps su Seimo pirminio Vytauto Landsbergio, parašiusio albumui vieną įžanginį straipsnį, vizitu.

M. K. Čiurlionio dailės muziejaus direktorius Osvaldas Daugelis pasakojo, kad muziejuje seniai buvo puoselėta idėja išleisti leidinį, kuriame būtų dailininko paveikslai, jų eskizai, fragmentai, piešiniai, mintys apie meną. Galvojant apie būsi-

mą skaitytoją, buvo nutarta parengti du albumo variantus - populiariąjį ir akademinį. Pastarajame bus iliustruotas mokslinis katalogas, koks dažnai būna dailininkų monografijose, su visa informacija apie tai, kas muziejuje saugoma. Katalogas - tai muziejaus darbuotojos Birutės Federavičienės ilgų dešimtmečių kruopštaus darbo nuopelnas.

Albumas bus leidžiamas devyniomis - lietuvių, anglų, vokiečių, prancūzų, italų, ispanų, rusų, lenkų ir japonų kalbomis. Pirmą kartą M. K. Čiurlionis (o kartu su juo ir lietuvių kultūra) taip plačiai pristatomas pasauliui. Tačiau ar šiandien dar įmanoma pasaulį sudominti M. K. Čiurlioniu? Muziejaus direktoriaus nuomone, galbūt kaip tik dabar, kai susiduria du tūkstantmečiai, vėl atėjo jo laikas. Šiuo paslaptingu metu, kaip ir mūsų amžiaus pradžioje, į žmonių galvas vėl grįžta simbolizmo idėjos, kurių kupina M. K. Čiurlionio kūryba.

Albumo projektą muziejus kadaise buvo pateikęs "Vagos" leidyklai. Jis ilgai ten laukė savo valandos, bet taip ir nesulaukė. Prieš trejus metus muziejus ryžosi pasirašyti sutartį su vilniečiu

leidėju Valerijumi Koreškovu, bendradarbiausiu su italais. Jeigu ne šis žingsnis, sakė O. Dauge-

kančios.

Muziejui pavyko išspręsti Valstybinės paminklosaugos komisijos pirmininkės G. Drėmaitės, kad leistų pirmą kartą nufotografuoti paveikslus, nuėmus apsauginį stiklą. Patyrę fotografai Antanas Lukšėnas ir Kęstutis Stoškus, padedant trims restauratoriams, dirbo tris savaites. Fotografuojant paveikslai buvo apsaugoti specialiais ekranais.

"Labai geros skaidrės - būsimos albumo pagrindas, - sakė leidėjas. - Jose užfiksavome Čiurlionio paveikslus tokius, kokie jie buvo 1995-ųjų gegužį. Dabartinė technika leis išsaugoti šias skaidres 50 metų. Ryškintojas Valdas Rašyla jas puikiai išryškino, padarė spalvų skaidymą. Bet pakartoje šį darbą Romoje su puikia techni-

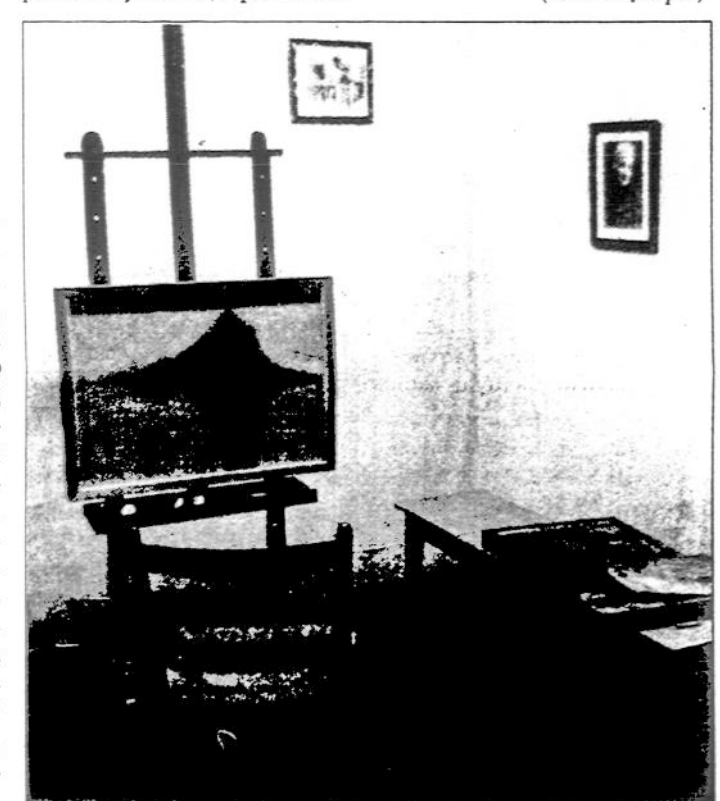
ka, pamatėme, kad ji sugeba perduoti tokius niuansus, kurių nemato žmogaus akis. Naujuose atspauduose Čiurlionio piešinys pasirodė ryškesnis, spalvos so-

lis, tikriausiai ir šiandien albumo dar nebūtų.

V. Koreškovas pasakojo, kad galutinai apsisprendęs imtis M. K. Čiurlionio leidybinio projekto Frankfurto knygų mugėje, kai jam pritarė partneriai iš Italijos ir Rusijos. Beje, italai apie didįjį menininką, mūsų pasididžiavimą niekada nebuvo girdėję. Taigi Rasa Andriūšytė tiksliai pataikė, albumo įžanginiame straipsnyje "M. K. Čiurlionio kūryba" parašydama, jog platesnei Europos meninei visuomenei ši kūryba mažai žinoma.

Iki šiol, padedant leidyklai Editalia, V. Koreškovas jau buvo išleides albumą apie rusų šventąjį S. Radonežskį bei katalogą Maskvos A. Puškino muziejui. Tai buvo rimta treniruotė prieš didžiąją Čiurlionio programą. Beje, iš pradžių buvo galvota apie albumą tik dviem kalbomis - lietuvių ir anglų. Bet V. Koreškovui, pasirinkusiam koncepciją "Čiurlionis - pasaulio kultūros dalis", to buvo mažai. Jo nepatenkino ir ketverius metus "Vagos" leidykloje išgulėjusios skaidrės. Patikrinus paaiškėjo, kad jos pasenusios. Nebuvo galima leisti, kad pasikartotų prieš dvidešimt metų Paryžiuje išleisto albumo

ka, pamatėme, kad ji sugeba perduoti tokius niuansus, kurių nemato žmogaus akis. Naujuose atspauduose Čiurlionio piešinys pasirodė ryškesnis, spalvos so-

Čiurlionio darbo kambarys menininko muziejuje Druskininkuose.
A. Kezuo nuotr.

Kai meldžiuosi, mano burna kalba, o jei meldžiuosi "gerai", mano mintys ir valios aktai paklusniai suvaidina savo privalomą, gerai išmuktą mažą vaidmenį. Bet ar aš esu tas asmuo, kuris lemia maldos objektą? Pagaliau aš neprivalau melstis tik žodžiais, mintimis ar valios aktais, bet pačiu savimi - į savo maldą turėčiau sudėti save. Netgi mano valia pernelyg priklauso mano sielos išorei ir yra per silpna prisiskverbti į tuos gilius mano būties kodus, kur aš esu iš tikrųjų "Aš", kur požeminiai mano gyvenimo vandenys kyla ir krinta pagal savo unikalų įstatymą.

Kiek mažai galios aš turiu sau pačiam! Ar aš tikrai myliu Tave, kai noriu mylėti? Meilė yra visiškas savęs išliejimas, absoliutus prisiliečimas iš pačių savo būties gilybių. Ar tai yra taip, kai aš sakau, kad noriu mylėti Tave?

Kaip aš galiu melstis su meile, kai meilės malda yra absoliutus širdies atsidavimas iš savo giliausių šaknų, giliausios širdies šventos atsiverimas? Aš neturiu jėgų netgi pajudinti sunkius šios šventovės vartus - galiu tik bejėgiškai stovėti prieš didžiulę paslaptį, kuri yra aš pats, paslaptis, kuri palaidota, nepajudinama guli giliau, nei gali pasiekti mano įprastinė laisvė.

Žinau, mano Dieve, jog man nereikia melstis entuziastingai ir ekstaziškai, kad atiduotiau save Tavo galiai ir naudojimui, nepasilikdamas sau jokių rezervų. Malda gali būti tikra netgi tuomet, kai ji nėra pripildyta palaimos ir švytinčiai aiškaus beatodairiško savęs atidavimo džiugavimu. Malda gali būti lyg lėtas vidinis kraujavimas, kuriame širdgėla ir liūdesys priverčia vidinio žmogaus "širdies kraują" tyliai srovinti į jo neišmatuojamas gelmes.

Būtų gerai, jei aš galėčiau melstis tuo ar kitu būdu, svarbiausia, kad galėčiau atiduoti Tau maldose vienintelį dalyką, kurio Tu nori: ne savo mintis, jausmus ar apsisprendimus, bet patį save. Bet būtent to aš ir negaliu padaryti, nes kasdienės rutinos paviršutiniškume, kuriame skendi mano gyvenimas, aš esu nepažinęs net pats savęs. Tai kaipgi galiu matyti Tave, o tolimasis Dieve? Kaip aš galiu atiduoti Tau save, kai dar nesugebėjau pats savęs surasti?

Mano Dieve, būk man gailestingas. Kai išsiukinėju nuo maldos, tai nereiškia, kad aš noriu pabėgti nuo Tavęs, bet nuo savęs ir savo paties paviršutiniškumo. Aš nenoriu pabėgti nuo Tavo Begalybės ir

(mukelta į 4 psl.)

Rusijos prezidentas, anot ITAR-TASS naujienų agentūros, liepos mėnesį Madride įvyksiančiame NATO viršūnių susitikime nedalyvaus. Šiaurės Atlanto sąjungos valstybių ir vyriausybės vadovai liepos 8-9 d. Ispanijos sostinėje ketina pakviesti pirmąsias Rytų Europos šalis stoti į NATO. Baltieji Rūmai atsargiai reagavo į šį pranešimą ir pareiškė, jog ir toliau bendradarbiaus su Rusija, nepaisant kokią susitikimo vietą ji pasirinktų.

Lenkijos Seimas priėmė nutarimą įsteigti Lenkijos ir Lietuvos Parlamentinę Asamblėją. Įsteigti tokią asamblėją birželio 12 d. nutarė ir Lietuvos parlamentas. Asamblėja nagrinės abiejų šalių parlamentus dominančius dvišalių ir tarptautinių santykių klausimus, teiks siūlymus parlamentams bei kitoms Europos institucijoms. Jos darbo tvarką reglamentuos statutas. Pirmasis Asamblėjos posėdis tikriausiai bus rengiamas liepos pradžioje.

Lenkijoje suimtas buvęs Rusijos prezidento Boriso Jelcino patarėjas, buvęs Dūmos deputatas ir Maskvos mero pavaduotojas S. Stankevičius. Jis suimtas gavus tarptautinį arešto orderį ir šiuo metu yra viename iš Varšuvos kalėjimų. Kalėjime S. Stankevičius praleis daugiausia 30 dienų, kol bus priimtas sprendimas dėl galimo jo išsiuntimo į Rusiją. Rusijos teisėsaugos institucijos kaltina S. Stankevičių, kad jis, 1992 metais organizuodamas vieną koncertą, paėmė 10,000 JAV dolerių kyši. Tačiau manoma, kad S. Stankevičius susijęs ir su slaptosiomis tarnybomis, todėl labai nenori būti perduotas Rusijai.

Stebuklais garsėjantis Prancūzijos Lurdo miestas ketina kelti savo kandidatūrą 2006 arba 2010 metų žiemos olimpinėms žaidynėms organizuoti. Prancūzijos kultūros ministras ir Lurdo meras Filipas Dust-Blazi pareiškė, jog šis krikščionių piligrimų pamėgtas miestas, supamas slidinėjimo kurortu, turi daug viešbučių bei tarptautinį oro uostą. Šį projektą svarsto Prancūzijos sporto ministerija.

Atstatytas Palangos tiltas šiemet vėl sukvietė poilsiautojus pasigrožėti jūra.

V. Kapočiaus nuotr.

"Turime rinkti medų savo krašto aviliui..."

(atkelta iš 2 psl.)

būrį - visi savi geri, o visi svetimi lyg būtų šetono vaikai".

- Kam žmones skirstyti į gerus ir blogus, geriau skirstykime į gražius ir negražius, - pataria Oscar Wilde.

- Visa yra gera, kas mane stiprina, o visa bloga, kas mane silpnina, - per Ničę sužinojo naciai.

Ar nėra prasminga nusikalti tautinę moralę:

- Visa yra gera, kas gera mano tautai, o visa bloga, kas bloga mano tautai".

"Keistas klausimas - kur stovime? Šiais laikais nereikia stovėti. Reikėtų klausiti - kur einame? Kas stovi, tas negali būti eisenos priekyje".

Muziką Faustą Strolia su J. Kreivėnu apie 1960-uosius suartinio noras turėti ir tinkamai vadovauti lietuviškam chorui ir chorinės literatūros stoka. Trūko ir tėviško patarimo, ka ir kaip daryti. Pagrindiniai bruožai, kurie tuomet stebino muziką, buvo J. Kreivėno paprastumas, pasiaukojimas, sugebėjimas kiekvienam iš besikreipusiam atrasti laiko. Kartą F. Stroliai nusiskundus nebeturėjimu laiko švariai perrašyti muzikos kūrinį, J. Kreivėnas (muzikui bevalgant jojo maista) bemat sėdo ir perrašė. Turėjo dailių rankraštų. Šimtai muzikos kūrinių buvo sunkiais pokario stovyklų laikais ranka perrašyti ir tvarkingai į jo archyvą įrikuoti.

Paties J. Kreivėno mintys apie muziką: "Atrodo yra galimybių ir lietuvių muzikai iš savo namų išeiti į platesnį pasaulį. Ne vieno krašto bent radiofonų orkestrai retkarčiais mielai sugrotų ir lie-

tuvių kompozitorių kūrinių. Į kitas kalbas išvertus tekstus, mūsų dainos būtų ir dainuojamos. Kliūtis - nėra gaidų. Groti būtų ka, tik pasiklauskime muzikų. Bet, pvz., simfonijos partitūra susidaro dažniausiai iš virš pus-tūkstančio lapų. Reiktų padoriai perrašyti rankraštį fotografiniu būdu padauginti. Paskui reiktų perrašyti atskirų instrumentų partijas ir taip pat padauginti. Vienas stambesnis kūrinys pareikalautų ilgesnio laiko, kelių šiek tiek nusimanančių žmonių darbo ir bent tūkstantinės dolerių. Jei taip turėtume kelių dešimčių didesnių ar mažesnių kūrinių bibliotekėlę ir jei iš jos medžiaga būtų skolinama, tai plačiai po pasaulį pasklidusiems lietuviams dažnai pavyktų išsiūlyti lietuvišką ir orkestrų ir kt. repertuarą. Skambėtų ne tik muzika, bet ir lietuvių vardas, tauta skverbūtųsi ir tarptautinį meno gyvenimą".

Vienas iš labiau išsiskiriančių J. Kreivėno darbų, nekalbant apie jo didžiausią - lietuviškos muzikos (įskaitant muzikinę lituanistiką) archyvo sukūrimą - tai paruošimas dainorėlio "Lėk sakalėli", išleisto 1962 m. Tai buvo ne tik geriausias dainorėlis išeivijoje, bet ir vienintelis su profesionaliai atspausdintomis gaidomis. Ryškų pėdsaką muzikiniame gyvenime paliko J. Kreivėno redaguotas žurnalas "Muzikos žinios". Žinant, kad jis mokė tėvų kalbos ir tėvynės pažinimo (plačiąja prasme) Cicero lietuvių pradžios ir aukštesniojoje mokykloje, ten suorganizavęs kitiems net pavydą kėlusį puikų chora, galima tik įsivaizduoti, kiek laiko likdavo muzikos žurnalo redagavimui, juolab, kad, nebūlogai valdydamas plunksną, daugeliu puslapiu pats vienas pa-

ildydavo.

Maždaug nuo 1972 metų ligi mirties J. Kreivėnas buvo Aušros Vartų lietuvių parapijos vargonininkas. Be artimo meilės, sakoma, negali būti ir Dievo meilės. Jis tėvynei Lietuvai ir savo artimui atidavė visą savo širdį. Todėl Dievas ir pašaukė į savo karalystę, leisdamas jam toje jaukioje Aušros Vartų bažnytelėje prie vargonų ir amžinai užmigti.

"Senovėje buvo tokių liūdnu laikų, kai nebuvo nei nacionalizmo, nei komunizmo. O tautos ir tada gyveno, kūrė vertybes. Ir lietuvių tauta gyveno ir kūrė. Tad kaip tada nežinojo niekas, kam teks tautos vėliavą nešti XX amžiuje, taip ir mes nieko nežinome apie ateities vėliavų nešėjus. Gal tautos gyvens be nacionalizmo ir be komunizmo ar gal tik vienoje iš šių sistemų. Apsirinkta kiekvienas, kas tariasi šią ateitį numatęs.

Suprantama, mūsų jėgos per silpnos tautos likimui vairuoti. Tačiau mes esame pajėgūs savo tautai tarnauti.

Ne biesas žino, ko mes norime, mes patys žinome. Mes turime rinkti medį savo krašto aviliui", - tai J. Kreivėno mintys.

Žilevičiaus - Kreivėno Muzikologijos archyvo vedėjo Kazio Skaisgirio pranešime kaip tik ir atsispindėjo, kuo ir kaip buvo užpildytos "Krašto avilio" akutės. Pranešimą pavadinę "Vienuolika apybraižų apie J. Kreivėną", K. Skaisgiris daugiausia dėmesio skyrė jo archyvinei veiklai. Veik pusę amžiaus J. Kreivėnas rinko gaidas, programas, nuotraukas, spaudos iškarpas ir kitą muzikinę medžiagą. Turėjo daugybę knygų muzikos temomis ir įvairiomis kalbomis. Pats jas tvarkė ir katalogavo, kai knygos nebetylpo namo kambariuose, jis

Ant antrojo tūkstantmečio slenksčio: vėl ateina M. K. Čiurlionio simbolių metas

(atkelta iš 3 psl.)

sąjungos renginiui "Muzikinis ruduo", V. Koreškovas vėl panaudojo Čiurlionio portretą. Sąjungos pirmininkas kompozitorius V. Laurušas, pamatęs plakata, pasakė, kad neleis jo kabinti ant stulpų, ir visą tūkstančio egzempliorių tiražą išdovanojo žmonėms.

Dabar tiražas bus nepalyginamai didesnis. Leidėjo nuomone, šis leidybinis projektas buvo

didelė avantiūra.

25 mėnesius trukusį darbą maitino lėšos, gautos iš ankstesnių leidinių. Kultūros ministerijos žadėtos dotacijos taip ir nepavyko gauti. Buvo siekta išleisti albumą M. K. Čiurlionio 120-osioms gimimo metinėms, tačiau muziejui panorėjus ir akademinio varianto, darbas užstotė. Kol kas baigiasi tik viena jo pusė. Kita - pristatyti M. K. Čiurlionio pasauliui - dar tik prasidės.

pradėjo jas sandėliuoti garaže. Ši veikla buvo daugiau negu pomėgis, net labiau nei azartas, tai buvo muzikologijos liga. Yra žinomas toks J. Kreivėno pasakojimas: "Turtų neužgyvenau, nes nemokėjau gyventi. Neprapuoliau, nes visą gyvenimą kažkokia paslaptine ranka mane globojo. Pabausdavau, bet nenustūmė į bedugnę. Senatvei ateinant šį reiškinį pavadinau Dievo Apvaizda..."

Teisingai jis sakė, kad turtų nesukrovė. Tačiau surinko turta, kuris šiandien vadinamas Žilevičiaus-Kreivėno didžiausiu muzikologijos archyvu už Lietuvos ribų. Priešgina Girkalio ir čia rastų dėl ko pasiginčyti: "Muzikos archyvas nėra vieno ar dviejų asmenų kūrinys. Muzikos archyvas yra lietuvių tautos turtas, kurį kuriame visi, kuriuo nors būdu pridėdami savo dalį".

Chicagos radijo laidų vedėjas Raimundas Lapas pagarbiai nusilenkė Mokytojų, dėkodamas už garaže sukauptų knygų lobyno poveikį jo gyvenimui.

J. Kreivėnui - Tėvui už įkiepytą meilę gimtajai kalbai, literatūrai, istorijai, už pareigos ir atsakomybės ugdymą, pasiaukojimo pamokas padėkojo minėjime dalyvavęs sūnus Narcizas, supratus, jog vietoje testamentą reikia palikti gerai dar-

bais ir prasminga veikla užpildyta gyvenimu.

Viename "Vienybės" numeryje J. Kreivėnas rašė: "...Visos mūsų tautos turtas ir visas tautos kelias buvo nepriklausoma valstybė. Tie metai pasibaigė. Už juos tauta sumokėjo prikimštais kalėjimais ir Sibiro tremtiniais. Baisusis birželis yra lyg iškeltas nuo žemės likimo rimbas, kuris ne tik primena bažnią praeiti, bet įpareigoja ir ateitį: mūsų tiek maža beliko. Už tai turime branginti kiekvieną gyvą lietuvišką sielą. Jokia ideologinė kaina nėra didelė, jei ją reikia mokėti už visos tautos narių vieningumą ir ryžtą gyventi, lietuviškai išlikti. Tai buvo J. Kreivėno "Credo", kurio jis laikėsi iki savo mirties.

Minėjimo rengėjai - Lituanistikos tyrimų ir studijų centras, Žilevičiaus-Kreivėno muzikologijos archyvas ir komp. Vladas Jakubėnas draugija. Gegužės 24 d. Jėzuitų koplyčioje Tėvas J. Vaišnys, SJ, auklė Oskaras ir J. Kreivėno sielą. JC kavinėje buvo suruoštos vaišės, aplankyta ir susipažinta su Žilevičiaus-Kreivėno muzikologijos archyvo fonduose sukaupta medžiaga.

Paremdami lietuvišką spaudą, Jūs remiate lietuvių Amerikoje

Vilniuje planuojama statyti paminklą M. K. Čiurlioniui

Grupė entuziastų sumanė statyti paminklą Vilniuje iškiliam lietuvių menininkui Mikalojui Konstantinui Čiurlioniui. Ta proga buvo sukurtas M. K. Čiurlionio paminklo statybos fondas. Pagrindinė nuostata - paminklas turi būti pastatytas už privačias, ne valstybines lėšas.

Sponsorų ir mecenatų vardai turės būti įamžinti paminklo postamente, minimi renginių metu ir t. t.

Fondas sudarė sutartį su Čiurlionio namais Vilniuje, kurie globoš paminklo skulptūrinius ir architektūrinius projektus.

(atkelta iš 7 psl.)

Išdegintos žemės taktika

(atkelta iš 2 psl.)

NKVD kareiviai išžudė lietuvių? - Tuometinėje SSRS teritorijoje vien nuo 1944 iki 1948 metų NKVD nužudė per 80,000 ginkluotus pasipriešinimo dalyvių. Daugiausia - ukrainiečių ir lietuvių.

- Penkiasdešimt metų mums kalė į galvas, kad esame žemdirbių ir poetų tauta. O štai dabar aiškėja, kad esame ir karių tauta?

- Vakarų Ukrainoje ir Lietuvoje kilę partizaniniai judėjimai buvo ištęsi patys galingiausi visoje Rytų Europoje. Niekas sovietinei okupacijai pokario metais nespriešino taip atkakliai, kaip Vakarų Ukraina ir Lietuva. Partizaniniai pasipriešinimai Estijoje ir Latvijoje buvo kur kas silpnesni.

Idomu dar ir tai, kad Lietuvos partizaninis judėjimas savo intensyvumu, savo gausumu ne kiek nenusileido Vakarų Ukrainoje kilusiam "benderininkų" žygiui, o kai kuriais atvejais - net pralenkdavo. Sakykim, požiūriu į išdavikus. Lietuvių partizanai, kaip paaiškėjo, labai griežtai baudavo pardsdavėlius ir bailius. Iš karto sušaukdavo karo lauko teismą, kuris dažniau paskelbdavo mirties nuosprendį, nei pasigailėjimą. O "benderin-

kai" elgėsi atlaidžiau, todėl labai daug ukrainiečių paguldė galvas beprasmiškai - išdaviko ar perbėgėlio surengtoje pasaloje. Ukrainoje išdavikams buvo lengviau gyventi nei Lietuvoje...

- Kaip Rusija baudė lietuvius už jų karingumą?

- Iš tremties lietuvių grįžo vėliausiai. Niekas, nei čekėnai, nei moldavai, nei totoriai, nei rusai, sibirose nebuvo taip ilgai kalinami kaip lietuvių. Be to, lietuviams buvo taikoma ne bendroji, o griežtoji tremtis. Jeigu savo gyvastį išsaugoti bendrosios tremties sąlygomis dar įmanoma, tai griežtoji tremtis į kapus nusinešdavo net patį stipriausią vyrų gyvybę.

- Kada dabar važiuosite į Maskvą?

- Darbas Maskvos archyvuose - tai prabangos dalykas. Norint kruopščiai tyrinėti Rusijos archyvus, reikia turėti pinigų. Maskva - labai brangus miestas. Jeigu Lietuvos valstybė nerems savo istorikų, važiuojančių į Maskvos slapstias saugyklas, vargu ar mums pavyks gliaul susipažinti su naujausia savo istorija.

O nuvykti į Maskvą ir ten padirbti dar bent keletą savaitų - labai norėčiau.

Mano maldos Dievas

(atkelta iš 3 psl.)

Šventumo, bet trokštu pabėgti iš savo paties sielos apleistos prekybos vietės. Kaskart, kai bandau melstis, esu pasmerktas klaidžioti savo paties tuštumos tyrliaukiose, nes palikau pasaulį už savo pečių, o vis dar negaliu surasti savo kelio į tikrąją vidinę sielos šventyklą, vienintelę vietą, kur Tu gali būti surastas ir pagarbintas. Argi Tavo mylintis gailėstingumas Tau neparodo, kad kai durys į ten, kur gyveni Tu, yra man užtrenktos, o aš esu pasmerktas likti prekyvietėje prieš Tavo katedrą, šią prekyvietę, de, aš užpildau pasaulio nerimastimis? Ar Tavo gailėstingumas nepadaeda Tau suprasti, kad tuščias šių blaškymųsi tarškesys yra man daug mielesnis nei nuožmi ir grėsminga ramybė, kai bandau melstis? Ši siaubinga tyla yra vienintelis mano bergždžių pastangų maldos rezultatas, nes aš sąmoningai nutildau pasaulio triukšmus, bet vis tiek išlieku beviltiškai kurčias iškalbingiems Tavo tylos garsams.

Ką gi man daryti? Tu įsakei man melstis, ir aš negaliu patikėti, kad būtum įsakes kažką neįmanoma. Tikiu, kad Tu įsakei, o aš galiu įvykdyti šį įsakymą. Tavo malonės dėka. Ir kadangi visa yra taip, malda, kurios Tu reikalauji iš mane, turi būti kantrus laukimas Tavo, tylus stovėjimas greta kol Tu, visada esantis pačioje mano būties esmėje, atversi man vartus iš vidaus. Tokiu būdu aš galėsiu įeiti į save, į slapta savo būties šventovę ir ten, nors kartą per visą savo gyvenimą, išstūminti prieš Tave taurę savo "širdies kraujo". Tai bus tikra mano meilės valanda.

Ar ši valanda ateis maldos metu, tai, ką mes įprastai vadiname malda, ar kokią kitą apsisprendimo valandą, reikšmingą mano sielos išganymui, ar mano mirties valandą - nesvarbu. Ar ją aiškiai galėsiu suprasti, ar ne, ar ji tiesis ilgai, ar trumpai - visa tai yra žinoma Tau vienam. Bet aš turiu visada budėti ir būti pasiruošęs, laukdamas, kad tada, kai Tu atversi duris šiai lemiama mano

gyvenimo akimirka (galbūt Tu tai padarysi taip tyliai, jog aš nė neįtarsiu), aš nebūčiau taip įsitraukęs į pasaulio rūpesčius, kad praleisčiau šią vienintelę didelę progą įžengti į save ir į Tave. Tada savo drebancioje rankose laikysiu "save", tą bevaidį kažką, kuriame visos mano jėgos ir esmė yra sujungtos lyg šaltinyje, ir aš gražinsiu Tau šį bevaidį kažką meilės atnašoje.

Nežinau, ar toji valanda mano gyvenime jau išmušė. Tik žinau, kad paskutinė jos akimirka bus mano mirties valanda. Tą palaimintą ir siaubingą valandą Tu vis dar tylėsi. Tu vis dar leisi man pačiam kalbėti, išlieti Tau visą save.

Tavo tylą tokią lemiama valandą teologai vadina "tamsia sielos naktimi", o tie, kurie ją patyrė, vadinami "mistikais". Tai didžios sielos, kurios ne tik išgyveno šią apsisprendimo valandą, kaip ir visi žmonės kad privalo ją išgyventi, bet sugebėjo save stebėti tame procese, kad kažkokiu būdu paliudytų savo reakcijas.

Ir po to, kai akimirka aplankys mane, po to, kai išmuš mano meilės valanda, kuri yra apgobta Tavo tyla, ateis nesibaigianti Tavo meilės diena, palaimintojo regėjimo amžinybė. Bet kol kas aš turiu tik laukti aikštėje priešais Tavo ir savo šventovę. Turiu išvalyti ją nuo viso pasaulio triukšmo ir tyliai iškęsti karčią tylą ir vienatvę - baisią "jausmų naktį" - Tavo malonėje ir tyrame tikėjime.

Tokia štai yra galutinė mano kasdienės maldos reikšmė - šis baisus laukimas. Mano maldose Tau patinka ne tai, ką aš jaučiu ar apie ką galvoju, ne išvados, kurias padarau, ne kažkoks dirbtinas proto ir valios darbas. Tau patinka Tavo įsakymo vykdymas ir tuo pat metu tai yra Tavo malonės dovana. Visa, kas taiso kelius, kad siela būtų pasiruošusi tam brangiam momentui, kai Tu pasiūlysi jai galimybę prarasti save tam, kad atrastų Tave, kad "įmeltų" save į Tave.

O mano maldos Dieve, duok man malonę laukti Tavo maldos.

Versta iš Karl Rahner "Encounters With Silence", 1993

"Poezijos pavasaris - 97". Laureatas Vytautas P. Bložė su žmona, irgi poete, ankstesne laureate, Nijole Miliauskaitė. Algimanto Žižiūno nuotr.

Vytautas P. Bložė

SAMUOLIS

kalnų granitas svetimas, paukščių vardai svetimi
svetimas upių sniegas, žiemą užmiegančios žmonės
anapus kalnų grandinių blizgi kareivių šalmai
miršta beturčių prieglaudų nebevyvams žmogus

niūrūs tamsos dažai užlieja lininę lygumų drobę
kažkur toli peizažas su rugiais, klumpanti priemiesčio obelis
nepripažintas, nežinomas, nesuprastas
mirdamas tylai, sukandęs sveikus dantis

kas nebyliams kalnams vieno žmogaus tylėjimas
Europoj dūžta akvariumai, dega peteliškių kolekcijos
kiekvienas žmogus privalo turėti kažką savo, sakykim,
debėsių lietus vienodai lyja visur

negi svarbu, kur kapas, į kurią pusę galva
į šiaurės rytus? Pamiršo jį vėtroj klumpanti obelis
graudus, sarkastiškas, tragiškas
miršta beturčių prieglaudų. Kapas nereikalingas

Vakaras kaime.

Viliaus Kelero nuotr.

Kun. Stasio Ylos poetiniam debiutui - 50 metų

Remigijus Misiūnas

Kunigas Stasys Yla - viena ryškiausių asmenybių, kurio kūrybinis palikimas Atgimimo deka grįžo Tėvynėn. Tai įvairiapusė asmenybė. Vieniems gerai žinomas Yla - teologas, antriems - Yla filosofas ar sociologas. Tretiems - Yla kaip monografinis jo apie Čiurlionį autorius. Ir, ko gero, nedaugeliui, Yla - poetas. Matyt, stebėtis neverta. Viena, S. Yla savo poetinę kūrybą spausdino prisidengęs Juozo Yliuvio slapyvardžiu. Antra, teišleista viena jo poezijos knyga: lygiai prieš 50 metų Vokietijoje, pasirodė Juozo Yliuvio kacetinės poezijos rinkinys "Sutryptame kely". Gana didoko formato 64 puslapių knyga. Į ją sudėti 47 eilėraščiai atspindėjo autoriaus 1943-1945 m., kada jis perėjo vokiečių kalėjimus, Štuthofą, slėpėsi Varšuvos griuvėsiuose, bėgo į Vakarų, patirti. Beje, pirmuosius eilėraščius S. Yla parašė Štuthofe, B. Sruogos ir kitų likimo draugų paakintais.

Amžininkų liudijimu, S. Yla nesirėmė tarnauti literatūrai, klasikinių formų nesimokė. Rašė

sau ir draugams, kaip mokėjo. Jau laisvėje perfiltravo savo skausmingus patyrimus ir, atrinkęs tik ryškiausius sutrypto žmogaus momentus, išvengė savo kūryboje didelio medžiagos apkrovimo. Tiesiogiai konklageryje išgyventas siaubas daugiausia išsiliejo pirmoje knygos dalyje - "Grumtis". Kitose - "Praradome tave" ir "Kelionėn" - autorius pergyventą tragišką būties buvo nagrinėjama religinėje ir filosofinėje šviesoje. Gausiame to meto patriotinės poezijos sraute S. Ylos knyga išsiskyrė gūždia nuotaika ir egzistencine žmogaus filosofija. Beje, tais metais daugelis leidinių negalėjo pasigirti savo politgrafine kultūra, o "Sutryptame kely" maloniai nuteikė savo skoningumu bei estetiniu apipavidaliniu. Jo autorius dailininkas K. Varnelis sukūrė idomų, kacetinį rūbą primenantį aplanką su numeriu, kurį dvejuis metais S. Yla ant krūtinės nešiojo Štuthofe.

Knyga pasirodė nedideliu, 300 egzempliorių tiražu. Ji nebuvo parduavinėjama. Autorius padalijo rinkinį kacetų draugams, knygų bei literatūros mėgėjams. Be

Knygų leidybos nuosmukis XVII a. pirmojoje pusėje

Arnoldas Piročkinas

Per 53 metus XVI a. iš viso buvo išspausdinta 30 lietuviškų knygų. Tačiau pirmojoje XVII a. pusėje (1601-1650 m.) leidimas sumažėjo - jų pasirodė vos 21. Ypač didelis lietuviškų knygų sumažėjimas matomas Mažojoje Lietuvoje: per tą laiką išėjo tik 6 knygos lietuvių kalba. Atrodo, dėl šio nuosmukio lietuvių raštijos darbininkai nekaltai: ji nulėmė kažkokios išorinės aplinkybės, kurių mūsų istorikai dar nėra išaiškinę. Antai 1600 m. išėjusioje S. Vaišnoro "Žemčiūgo teologiškoje" jas kiek ne kiek priminė prakalbos "Skaitytojų" autorius Zacharijas Blotnas: "...lietuviškame liežuvyje nūn taipojeg daug surašyta turime, tik tai tiek bereik, jog drukavodint napagalim".

XVII a. pirmojoje pusėje pasikeitė taip pat M. Lietuvos lietuviškų raštų kūrėjų sudėtis. Iki tol pagrindiniai autoriai buvo kilę iš Didžiosios Lietuvos. Jie aiškiai suvokė glaudų visų lietuvių ryšį. Jonas Bretkūnas pradėjo naują rašytojų, kilusių iš M. Lietuvos, daugeliu atvejų net ne lietuvių tautybės žmonių, kartą. Jų santykis su D. Lietuva buvo kitoks, negu M. Mažvydo, B. Vileto ir kitų iš jos kilusių lietuvių inteligentų. Šie, skirtingai nuo po jų emusių lietuvių raštijoje reikštingi vietinių autorių, nedviprasmiškai deklaravo savo patriotinius jausmus - rūpestį dėl lietuvių kalbos ir visos tautos ateities. Jiems naujosios religijos skleidimas buvo kartu ir priemonė tautiškumui stiprinti.

Paskutinis šios pirmosios lietuvių raštijos kartos atstovas, ko gero, buvo minėtas Zacharijas Blotnas (1556-1602). Štai kaip jis lietuviškai rašytoje prakalboje knygai "Žemčiūga teologiška" apibūdino lietuvių kalbos sunkumus ir su viltimi kalbėjo apie galimybes juos įveikti: "Ir chač (=nors) tiesa, jog dėlei sunkybės žodžių, mūsų lietuviškame liežuvyje (=kalboje) nepriprastų, nekuriuose (= kai kuriose) vietose, kaip pareitisi (=dera), negalėjo kaip guldoma (=verčiama) būti, vienoki gi keliokių žodžių dėlei darbs šis brangus bei vėrtis negal papeikiamas būti, kuomet perguldymas (=vertimas) tokių didžiū daiktų šis darbs dabar pirma yr, kurs po tam nuo autorių ir kitų nuog dienos iki dienos galės pagerinamas būti, kur mažu (=galbūt) savo česu (=laiku) nūn mums stokojančių žodžių vietoj kiti pagal dienišką (=kasdienį)

paprotį rasi, prieg ko ir šis mūsų lietuviškasis liežuvis (=kalba) lig kitais liežuviais (=kalbomis) šlovnu stosis (=taps šlovingas). Kadgi ir kituose liežuviuose (kalbose) taip buvus, pavaizdos išrodo. Veizdėk tiktai Daktaro Liuteraus pirmąją ir paskiausiąją vokišką perguldytą (=verstą) Bibliją. Čia pirmoji tau bus jau kaip naktis, o paskiausioji toj vietoj kaip diena. Jong (=kad) ant to ir mūsų lietuviškasis liežuvis (=lietuvių kalba) ateit galėtų, tu tai pojęg poną Dievą melsk ir prašyk" (pabraukta cituojant).

Kas galėtų neigti, kad čia pletojama M. Mažvydo mintis, pasakyta 1566 m. Karaliaučiuje išleistose "Giesmėse krikščioniškose": "kad mūsų gimtasis žodis tarnaudamas gyvas išliktų ir būtų perduotas ainiams". Tik Z. Blotnas eina dar toliau: lietuvių kalba išliks, jei ji bus tobulinama, kaip tai būdinga ir kitoms kalboms.

Deja, po 1600 m. atėjusi lietuvių raštų kūrėjų karta, atrodo, šiam raginimui liko abejinga, ir turėjo praeiti šimtas, o gal ir kiek daugiau metų, kol susiformavo naujas požiūris į lietuvių kalbą, į reikalą ją gryninti ir tobulinti. Šį pažiūrą, kad ir keista, jau XVIII a. kėlė ir propagavo pirmiausia ne lietuvių, bet vokiečių kilmės M. Lietuvos evangelikų liuteronų dvasininkai. Tik kiek vėliau į sąjūdį įsijungė ir vietiniai lietuvių inteligentai. Tačiau apie juos gal pakalbėsime kituose straipsniuose, o dabar dar pažvelkime, kas XVII a. pirmojoje pusėje dėjos Didžiojoje Lietuvoje.

Čia per tuos 50 m. išėjo 14 lietuviškų knygų. Tarp jų reikšmingi lietuvių kalbai Konstantino Sirvydo darbai - "Trijų kalbų žodynas" (trys leidimai: 1620, 1631 ir 1642) ir dviem dalimis "Punktai sakymų" (1629 ir 1644), kuriais tikriausiai galėjo didžiulius pats autorius ir kuriuos didžiai vertino visos vėlesnės lietuvių kalbos brangintojų kartos.

Pagal savo vertę lietuvių tautos dvasinei kultūrai K. Sirvydo darbai visiškai pagrįstai laikytini tiesioginiais M. Daukšos "Postilėje" išspausdintos "Prakalbos" ir malonųji skaitytoja" idėjų tęsėjais. Tačiau apie tai nėra nė menkiausias užuominos. Jų reikšmė lietuvių kalbai visiškai nutylima. Kalbama tik apie praktinę naudą: "kad būtų paskatinti mokytis šios kalbos menkliau lietuvių kalbą mokantys". Turint prieš akis pirmtako M. Daukšos karštą raginimą branginti ir puoselėti

gimtąją kalbą, rodos, to paties galėtume laukti ir iš betarpiško ipėdinio - K. Sirvydo.

Tam tikras slepiamas lietuvių kalbos patriotizmas prasikiša Saliomono Mozerkos Slavočinskio "Giesmėse, tikėjimui kato lickam priderančiose" (1646 m.), kurių lenkiškoje "Prakalboje i malonųji Skaitytoja" (sutampa su M. Daukšos prakalbos antrašte!) tarp kitų priežasčių, paskatinusių autorių leisti šį giesmyną, nurodoma ir tokia: "Tuo mieliau ėmiausi to dalyko, pastebėjęs, kad paprasti žmonės nori turėti giesmių, kurias Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Žemaitijos bažnyčiose savo kalba troško girdėti" (pabraukta cituojant). Tačiau tokį motyvą galėjo išreikšti bet kuris misionierius.

Kodėl po tokio patriotiško M. Daukšos lietuvių kalbos manifesto Didžiojoje Lietuvoje lietuvių rašytojai nuslopino savo tautinio jausmo reiškimą?

Manychiau, kad atsakymą į šį klausimą duoda Jurgio Lebedžio knygoje "Lietuvių kalba XVII-XVIII a. viešajame gyvenime" pateikiama medžiaga. Lietuvos Katalikų Bažnyčios institucijos - vyskupai, vienuolijos, taip pat katalikybė remiantys didikai i lietuvių kalbą žiūrėjo labai pragmatiskai. Ji rūpėjo joms tik kaip religijos platinimo priemone. Todėl vienuolynų vizitacijose daug kartų nurodoma mokyti naujokynuose lietuvių kalbos. Antai 1649 m. kovo 25 d. vizitatorius Liudvikas Skrobkovičius Vilniaus pranciškonų vienuolynui davė tokį nurodymą: "Vilniaus vienuolyne gyvenantys naujokai, kokios jie bebūtų tautos, teatlėka pratybas lietuviškai, nes ir po įžadų nebus išventinami tie, kurie gerai nemokės lietuvių kalbos. Kretingos vienuolynoje to paties težiuri tėvas seminarijos viršininkas".

Tačiau būta ir kitos krypties nurodymų. Antai 1608 m. gruodžio 14 d. memoriale provincijolas Povilas Bokša Vilniaus kolegijai pažymėjo: "...tinkamomis atgailos bausmėmis tebūna sudraudžiami tie, kurie nepatenkinti slapta plepa apie nacijas ir skleidžia apie jas nenaudingus palyginimus ir kalbas". Panašių nurodymų būta ir vėliau.

Turint prieš akis tokius draudimus, darosi suprantama, kodėl po M. Daukšos niekas kitas D. Lietuvoje nesiryzio kalbėti apie lietuvių tautinius interesus ir reikalą puoselėti lietuvių kalbą.

sireiškė pirmiausia kaip kultūrinis sąjūdis. XIX a. antroje pusėje Čekijoje, Vengrijoje, Lenkijoje, Slovėnijoje ir kitose šalyse tuomet buvo statomi teatrai, muziejai, bibliotekos. Tuo metu Lietuvos žmonės carinės priespaudos sąlygomis kovojo už savo žodį, raštą, nacionalinės kultūros išlikimą. Tarpukario Vilnius, atskirtas nuo Lietuvos Respublikos demarkacine linija ir vėliau tapęs sovietų respublikos administraciniu centru, iki šiol neturi vienos iš svarbiausių, valstybei ir sostinei būdingų kultūros institucijų - Nacionalinės galerijos. Pasak menininkų, Nacionalinės galerijos turinys jau sukaupėtas. Tačiau dabar visuomenei prieinami tik 5-6% muziejų saugyklose sukaupytų meno lobų. Jų niekad nematė jaunoji karta. Menininkai siūlo Nacionalinę galeriją statyti Lukiškių aikštėje, kuri yra didžiausia istoriškai neužstatyta erdvė miesto centre. Galerija turėtų būti daugiaviečių pastatas. Jame būtų eksponuojama XX a. Lietuvos dailė, čia būtų įkurtos restauravimo dirbtuvės, leidybos centras, archyvas. Galerijoje turėtų būti

Lukiškių aikštėje siūloma statyti Nacionalinę galeriją

Žymiausi Lietuvos dailininkai, poetai, režisieriai, rašytojai, aktoriai, muzikantai siūlo pastatyti Nacionalinę galeriją. Pasak kreipimosi, Vidurio Europos tautų išsivadavimo sąjūdį, vadina masis "Tautų pavasaris", pa

MENO NAUJIENOS

- **Londonė atidaryta** Lietuvos fotomenininko Antano Sutkaus fotografijų paroda "Lietuva". Ji veiks tris savaites "Islington Arts Factory" galerijoje. Antano Sutkaus nuotraukos pasakoja apie 7-8 dešimtmečių Lietuvą, jos žmones. Didžiausią parodos dalį sudaro ciklas "Basų kojų nostalgija".

- **Birželio 1 d. Kaune**, Pažaislio vienuolyne, prasidėjo antrasis tarptautinis Pažaislio muzikos festivalis. L. van Beethoveno IX simfoniją atliko Justuso Frantzo diriguojamas simfoninis orkestras "Philharmonie der Nationen", Kauno valstybinis choras, solistai I. Linaburgytė, R. Maciūtė, A. Janutas bei V. Prudnikovas. Festivalį rengia Lietuvos nacionalinė filharmonija, Kauno filharmonija bei Muzikos festivalių paramos fondas. Iki rugpjūčio 30 d. ketinama surengti daugiau kaip dvidešimt koncertų. Į Pažaislį, Zapyškio šv. Jono Krikštytojo bažnyčią, Nida, Klaipėdą, Sėdą, kur vyks festivalio renginiai, žada atvykti apie aštuonis šimtus garsių muzikų iš Didžiosios Britanijos, Vokietijos, JAV, Japonijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Austrijos, Olandijos ir kt. šalių. Liepos 3 d. F. Schuberto Mišias As-dur dirigavo lordas Yehudi Menuhin.

- **Bitės Villimaitės** novelių knyga "Užpustytas traukinys" jau sulaukė oficialaus įvertinimo. Gegužės mėnesį Smilgiuose (Panevėžio r.) rašytojai už šią knygą buvo įteikta G. Petkevičaitės-Bitės premija, kurią paskyrė smilgiečio rašytojo Edvardo Vaičiaus ir Panevėžio rajono savivaldybės įkurtas G. Petkevičaitės-Bitės fondas. Šią premiją 1983-1990 m. gavo aštuoni rašytojai, pertvarkos metais dėl lėšų stygiaus buvo padaryta pertrauka, o po penkerių metų ji paskirta pomirtinei Vaidoto Daunio knygai.

- **Gegužės 30 d.** Vilniaus "Skalvijos" kino centre surengta režisieriaus Edmundo Zubavičiaus jubiliejinė kino retrospektiva, skirta dokumentininko penkiasdešimtmečiui, bei naujo videofilmo "Vaikystės juodraščiai" premjera. E. Zubavičius yra filmų "Lietuva. Dar sykį Lietuva", "Lietuva. Žodžiai i sąžinę" ir "Lietuva vėl laisva", trilogijos "Partizanai", "Gyvenimas mirties rate", "Partizanės", apie pusės šimto kitų dokumentinių filmų autorius.

- **Gegužės 26 d.** Menininkų rūmuose įvyko vakaras, skirtas poetės Pranės Aukštakalnytės-Jokimaitienės 75-osioms gimimo metinėms. Renginyje dalyvavo profesorė Vanda Zaborskaitė, monsinjonas Kazimieras Vasilauskas, akademikas Leonardas Sauka, docentė Bronė Stundzienė, poetas Kazys Bradūnas, draugai, pažįstami, bendradarbiai. Prof. V. Zaborskaitė, atsimenanti jubilatę iš mokyklos laikų (mokėsi Panevėžio mergaičių gimnazijoje), papasakojo apie Pranutės kūrybą bei gyvenimą. P. Jokimaitienė mėgusi literatūrą (ypač O. Milašiu, R. M. Rilke, C. Baudelaire, V. Mačernį ir kt.), artimai bendravusi su A. Nyka-Niliūnu, B. Krivicku, M. Indriliūnu, K. Bradūnu. L. Sauka kalbėjo apie mokslinės bendradarbių P. Jokimaitienės atsidavusį darbą lietuvių kalbos ir literatūros institute. Jos dėka parengti trys "Lietuvių liaudies dainyno" tomai, ji parašiusi nemažai tautosakos studijų.

Liepos 18-27 dienomis - IX Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas

Jau eina į pabaigą paskutiniai pasiruošimai IX Pasaulio Lietuvių Kongresui. Ruošos komiteto nariai darsyk kviečia visus lietuvius atvykti ir prisidėti. Kongreso šūkis: "Lietuviška prigimtis atidaro pasaulio duris!" Kongreso pradžią žymės organizacijų mugė, kuri supažindins jaunimą su lietuviškomis politinėmis, socialinėmis ir profesionaliomis organizacijomis. Visą savaitę atstovai dalyvaus studijų dienose. Dalyviai prisidės prie kultūrinių būrelių ir ekskursijų. Stovyklinė programa - lietuvių papročių ir tradicijų pamokos, sportas, žaidimai, plažo olimpiados, laužas ir eks-

kursija į Bostoną sujungs visus narius.

Kongreso iškilmingas uždarymas vyks šeštadienį, liepos 26 d., per uždarymo banketą Tara Hyannis Hotel and Resort.

Savaitgalio dalyviai

Tiems, kurie negali atvykti visai savaitę, siūlome dalyvauti savaitgalio renginiuose liepos 25-27 dienomis ir bankete, kuris įvyks liepos 26 d. Jums siūlomas kambarys, transportas ir įėjimas į visus penktadienio, šeštadienio ir sekmadienio renginius - Cape Code paplūdimio olimpinės žaidynės, laužas ir uždary-

mo banketą.

Banketas ir bilietai

Banketas-vakarienė, kurios metu gro muzika ir bus šoka, įvyks Tara Hyannis Hotel and Resort, Hyannis, MA. Bilietai siūlomi visai plačiai lietuvių bendruomenei. Entuziastiškai kviečiame dalyvauti visus. Banketo bilietas - \$45 USD vienam asmeniui, arba \$400 USD už 10 vietų stalą. Banketo bilietus užsisakykite: Žara Bielskus, tel. 617 731-2269.

Kongresas ir savaitgalio registracija

Kaina dalyviams - \$700 USD, atstovams - \$550 USD. Savaitgalio dalyviai - \$195 USD. Dėl registracijos anketų ir papildo-

buvo pakeistas į "Vidurio Michigan", apylinkių atstovai.

Š. m. birželio 8 d. įvyko JAV LB-ės Michigano apygardos atstovų suvažiavimas, kuriame

dalyvavo Michigano apygardą sudarančių: Detroito, Grand Rapids ir Lansingo (kurios vardas

Nuotr: (iš kairės) Jonas Urbonas - LB Michigano apygardos išdininkas, Saulius Anužis - Lansingo apylinkės pirmininkas, Nijolė Zelwinder - Detroito apylinkės pirmininkė, Liūda Rugienienė - Michigano apygardos pirmininkė, Vytautas Jonaitis - Michigano apygardos ir Grand Rapids apylinkės vicepirm.-sekretorius. Jono Urbono nuotr.

Vyrų ir moterų pavydas turi skirtingą veidą

Vyrų pavydą sukelia kitokios priežastys, negu moterų, rašo Vokietijos Veinheimo miesto leidžiamas žurnalas "Psychologie Heute".

Vyrai daugiausiai darosi pavydus, bijodami lytinės neištikimybės.

bės, tuo tarpu moterų pavydą sukelia gyvas partnerio pašnekesys su kita moterimi.

Svarbiausia šio skirtumo priežastis yra tai, kad vyrai iš esmės negali būti tikras, kad būtent jis yra vaiko tėvas. Todėl moters neištikimybė sukelia jiems pavojaus jausmą.

Tuo tarpu moterys yra žymiai labiau priklausomos nuo partnerio emocinės paramos ir rūpesčio. Jos mažiau pavydi, kai partneris sau leidžia nedidelę neištikimybę, negu kai jis stipriai susidomi kita moterimi. **BNS**

Tik DARBININKE naujausios žinios iš Lietuvos ir viso pasaulio
Tel.: (718) 827-1351

Dirbtinė sala

Olandai savo bėdas dėl sausumos katastrofiškos stokos ir toliau ketina švelninti grynai olandiškai - nustumti tolyn jūrą. Neseniai parengta vienos ministerijos studija rekomenduoja šiaurės jūroje supilti 17 kilometrų ilgio salą. Joje būtų galima įrengti didelius šiltnamius, pastatyti 40 tūkstančių butų. Siūloma įveisti keturis didelius parkus, įrengti jachtų prieplaukas, visą kilometrą nusitęsiančius paplūdimius. Projektas, kurio įgyvendinimas užtruktų 15 metų ir kainuotų apie 15 milijardų vokiečių markių, tiesa, dar neparengtas. Tačiau olandai vargu ar turi kitą pasirinkimą, nes šalis labai tankiai apgyvendinta. **LA**

VILNIUS

Pirmyn ir atgal iš New Yorko

\$600

plius mokesčiai

Išvykti nuo rugsėjo 16 iki spalio 31
Lietuvoje galima pasilikti iki dviejų mėnesių
Bilietus turite pirkti iki liepos 15

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel.: 718-423-6161

1-800-77-VYTIS

mos informacijos galima kreiptis į Tomą Matusaitį ir Vyda Marijošų, tel. 516-358-6103, arba elektroniniu paštu: pljkoearth-link.net arba web puslapyje: www.earthlink.net/pljk.

Kelionės informacija

Visiems bus suteiktas transportas atvykti iš Logan tarptautinio oro uosto Bostone penktadienio, 18 d., vakarą ir šeštadienį iki 12 val. dienos. Taip pat bus suteiktas transportas nuvykti į oro uostą sekmadienį, liepos 27 d. Patogumo dėlei pageidautina užsisakyti lėktuvo bilietus atitinkamai valandai. Jei vyksite kitu transportu ir turite klausimų, skambinkite Žarai ar Laisvydai Bielskus tel. 617-731-2669. *Pasimatysim Kongrese!*

Lukiškių aikštėje siūloma statyti Nacionalinę galeriją

(atkelta iš 5 psl.)

parodyti esminiai Lukiškių aikštės istoriniai momentai, XIX a. sukilėlių ir XX a. Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio paminėjimo akcentai. Dar viena Galerijos funkcija - tai glaudūs ryšiai su visuomene, vaikų ir jaunimo estetinio ugdymo veikla, čia turėtų būti koncertų salė, turėtų vykti kultūros ir meno konferencijos. Nacionalinės galerijos pastato ir Lukiškių aikštės sąsaja būtų architektų ir projektuotojų talento, jų idėjų ir minčių brandumo rezultatas. Pasak menininkų, Nacionalinę galeriją pastatiusi tauta ir valstybė prasmingai pasitiktų 2009 metus - Lietuvos paminėjimo tūkstantmetį. **LA**

Sugaudė čikagiškių dovanoti varpai

Berčiunuose netoli Panevėžio pašventinta naujoji tautos kankinių bažnyčia. Ją suprojektavo architektas Algis Šironas. Prieš 40 metų susprogdinta senoji tautos kankinių bažnyčia. Dabar nuo jos likusių pamatų iki naujosios bažnyčios eina dievdirbio Adolfo Teresiaus skaptuotais koplytstulpiais paženklintas Kryžiaus kelias, čia stovi vilniečio dailininko Antano Kmieliausko skulptūra. Naujosios bažnyčios varpinėje sugaudė Chicago lietuvių dovanoti varpai. Naująją bažnyčią puošia ir Krekenavoje slėptas dailininko Stasio Ušinsko vitražas, kurį jis sukūrė Paryžiuje 1930 metais. **LA**

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B. S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N. Y. 11421
WE DELIVER
Tel.: 296-4130

Padovanokite "Darbininko" prenumeratą savo pažįstamiems bei draugams švenčių proga! Prenumerata vieneriems metams - tik \$30.

Lietuvių grupės kelionė į BUDAPEŠTĄ, PRAHĄ, VIENĄ

rugsėjo 19 - 29 dienomis

Kaina \$1,945 asmeniui iš New Yorko ir \$2,045 asmeniui iš Chicagos

Iš kitų miestų pridėtinis, papildintas mokesčiai.

Į kainą įeina:

- Skrydžiai
- Pirmos klasės viešbučiai
- Pusryčiai ir pietūs kiekvieną dieną
- Įdomių vietų apžiūrėjimas kiekvieną dieną, privačiu tik lietuvių autobusu
- Profesionalai gidai
- Valstybiniai ir patarnavimo mokesčiai

Kelionės vadovas - Romas Kezys

Vietos garantuojamos atsiuntus \$100 mokesį asmeniui

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel.: 718-423-6161

1-800-77-VYTIS

atlanta IE, Inc.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites, o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ.

JULY PICK-UP SCHEDULE

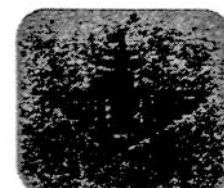
JULY 1	PUTNAM, CT	1-2 PM
JULY 5	NEWARK, NJ	11-12 NOON
JULY 5	BROOKLYN, NY	12-1 PM
JULY 7	PHILADELPHIA, PA	11-12 PM
	BALTIMORE, MD	4-5 PM
JULY 8	NEW BRITAIN, CT	11-12 NOON
	NEW HAVEN, CT	2-3 PM
	WATERBURY, CT	4-5 PM
JULY 10	KEARNY, NJ	11-12 NOON
	PATERSON, NJ	1-2 PM
JULY 14	WHITING, NJ	1-2 PM
JULY 17	NEWARK, NJ	11-12 NOON
JULY 18	PHILADELPHIA, PA	11-12 NOON

For more information call 914-258-5133

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$770 r.t.

One way to Vilnius \$559

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211

New York, NY 10107

Tel.: (212) 541-5707

PASINAUDOKITE PAPIGINTOMIS KAINOMIS

pavasari ir vasarą, skrisdami į Vilnių ir Rygą!

Mes taip pat siūlome patogius skrydžius ir keliones laivu į Karibų salas, Australiją, Aziją ir Europą.

Dėl daugiau informacijų skambinti:

AIREX TRAVEL AGENCY

382 Broad Ave.

Leonia, NJ 07605

(201) 944-1273

(800) 955-7370

(201) 947-2189

Ferrante Travel Center

135 Broad Ave., Palisades Park, NJ 07650

(800) 654-2432

(201) 592-8780

Nuo 1996 m. sausio 1 d.
iki 1997 m. kovo 31 d.
TAUTOS FONDUI aukojo

\$25 -	Rudokas, Stasė, IL, (\$405); Sodaitis, J. & A., FL, (\$60); Šadolskis, R. & E., MD, (\$90); Šiaučius, Jonas, IL, (\$750); Šilbajoris, A. & D., FL, (\$111); Trimakas, D., OH, (\$140); Vaineikis, Juozas, IL, (\$475); Vaitkus, Marytė, MD, (\$450); Vilgaly, J. & P., CA, (\$125); Von Ost, Zeld, VA, (\$50); Weigand, Tomas & Irena, IL, (\$530).
\$20 -	Abromaitis, Marytė, IL, (\$30); Ambrozaitis, E. J., FL, (\$50); Asebergas, Birutė, NY, (\$20); Asminas, Jonas & Genė, MI, (\$680); Bagdonas, V., FL, (\$30); Banaitis, Bronius & Birutė, MA, (\$185); Barcas, Antanas & Elena, AZ, (\$435); Bartkus, Juozas, FL, (\$80); Bigelis, Ramūnas, NV, (\$225); Butkevičius, Balys & Jadvyga, CT, (\$40); Cibulskis, Birutė, NY, (\$20); Dragunevičius, V. G., NY, (\$70); Gobužas, K., NY, (\$30); Goštautas, Stasys & Marija, MA, (\$70); Hasselberg, Janina, NY, (\$195); Ilgutis, Alfonsas & Ramutė, NY, (\$385); Jonušis, Regina, NY, (\$50); Juodelis, Liud, IL, (\$335); Kalvaitis, Antanas & Sofija, FL, (\$2,825); Karaša, Nerimantas & Ona, FL, (\$513); Kasakauskas, Jonas, NY, (\$20); Kasauskas, Jonas, NJ, (\$385); Klybas, Rita & Kostas, NY, (\$20); Kvedaras, M., IL, (\$440); Laucis, Agustinas, IL, (\$239); Lucas, Margarēt, NY, (\$50); Lukas, Alfonsas & Ingeborg, MI, (\$910); Matutis, kun. Stanley M., COLOMBIA, (\$1,337); Meiliūnas, Genovaitė, NY, (\$530); Molynas, Mykolas & Gražina, NY, (\$105); Murinas, M. & P., IL, (\$620); Palubeckas, Jonas & Regina, MA, (\$290); Petravičius, V., CT, (\$50); Petrulis, Eleonora L., NY, (\$100); Pranskevičius, Stasys, IL, (\$375); Rajeckas, Gediminas, NY, (\$225); Rugienis, Algis & Linda, IL, (\$40); Ruzgas, Algirdas, NY, (\$120); Sandargas, Aldona, FL, (\$255); Senulis, Kristina, NJ, (\$210); Snarskis, Bronius, FL, (\$115); Vaičiulis, Vytautas, NY, (\$255); Vitkauskas, Antanas, IL, (\$130); Zailskas, Antanas, IL, (\$275); Žemaitaitis, Gintas & Irena, CT, (\$190); Žolynas, O. K., FL, (\$205).
\$15 -	Elskus, Albinas, NY, (\$115); Gobis, Pranas & Galina, MI, (\$159); Kezenius, Stasė, OH, (\$150); Kildišius, Algimantas, NY, (\$65); Kriščiūnas, Martha, MI, (\$470); Maculaitis, Anthony & Sophie, NY, (\$35); Zaparackas, Algis & Yolanda, MI, (\$120).
\$10 -	Arlickas, Aga, NY, (\$60); Bagdžiūnas, A. B., NY, (\$120); Barker, Mary O., MI, (\$30); Belickas, Joseph, NY, (\$560); Brakas, Martin, NY, (\$59); Bulovas, Pranas, NY, (\$10); Dippel, F. A., FL, (\$65); Girnias, Birutė, MI, (\$20); Janušaitis, Jurgis & Veronika, FL, (\$150); Kizlauskas, Kazys & Liolė, MI, (\$120); Laurus, Irena, MI, (\$360); Martišius, Antanas, AZ, (\$512); Memėnas, Victor J., MI, (\$160); Motušis Viktoras & Bronė, IL, (\$456); Palionis, Sofija, AZ, (\$165); Plechavičius, Sofija, NY, (\$230); Pociūnas, Antanas, CA, (\$15); Prakapas, Jonas, CA, (\$110); Pukelevičiūtė, Birutė, FL, (\$125); Radzevičius, Vytenis, CT, (\$50); Sprindys, A., FL, (\$210); Steponienė, Ona, NY, (\$10); Stulginsky, Sofia, CT, (\$15); Šileikis, Valerija, FL, (\$115); Šmaižys, Salomėja, AR, (\$100); Šostakas, Jonas, MI, (\$25); Val, Vito V. & Regina, IL, (\$60); Valodka, Rapolas & Danutė, FL, (\$100); Žukas, Aleksandra, NY, (\$148); Žukauskas, Vitalis & Marija, NY, (\$160); Ašoklis, Augustinas & Anna, IL, (\$465); Kisieliū, Jurgis, CT, (\$60); Papeika, Henry, CA, (\$6).
\$5 -	

Birželio 25 d. Lietuvos Prezidentui Algirui Brazauskui skiriamuosius raštus įteikė naujasis Argentinos ambasadorius Silvio Hector Neuman, pakeitęs Hugo Augusto Urtubey. **ELTA**

Vaikų klubas Dūkšta

Būrelis klubo vaikų su dalimi personalo ir pirmininku Rimantu Butėnu (antras iš dešinės). S. Narkeliūnaitės nuotr.

Amerikos lietuviai, kurių organizacijos rūpinasi Lietuvos vaikų globa ir teikia pagalbą našlaičiams, turbūt nežino, kad yra toks klubas. Pasivadinęs vieno nedidelio Nerio intako Dūkštos vardu, šis klubas šiemet pavasarį jau pradėjo savo ketvirtuosius metus.

Kai praėjusią vasarą lankiausi Vilniuje, viena mano artima tautietė iš švenčionių krašto papasakojo man, kaip ji ir kiti jos pažįstamieji laisvalaikį talkina tam klubui, ir pakvietė užteiti.

Vieną vidurdienį ir užsukau. Klubu kuklios patalpos su užrašu "Dūkšta" yra netoli Žaliojo tilto (tiesa, jis dabar ne žalias, bet anksčiau taip jį vilniečiai vadino), Lvovo g. nr. 20. Aplinkui būriavosi įvairaus amžiaus vaikai. Sutartu laiku susirinko ir būrelis suaugusiųjų, tarp kurių buvo ir klubo pirmininkas Rimantas Butėnas. Jie man ir papasakojo apie tą savo klubą.

Klubą subūrė entuziastai, įvairaus amžiaus, įvairių profesijų (daugiausia mokytojai) ir pradėjo pasiaukojamą darbą. Klube yra daugiau kaip šimtas narių. Dažniausiai tai problemų turinčių šeimų vaikai. Dažnas iš jų nemato gero pavyzdžio namuose ir glaudžiasi prie klubo. Čia jie turi progą mokytis darbo, meno, dainos, užsienio kalbų, atskirti gerą nuo blogio. Klubu principas - ne prašyti, o užsidirbti. Klubas palaiko ryšius su miesto mokyklomis, vaikų namais, ruošia kultūrinę pramogą, diskusijas įvairiomis aktualiomis temomis, turistinius žygius.

Maišiagalos apylinkėje, apie 25 km nuo Vilniaus, klubas turi žemės plotą, kur vaikai mokosi darbo, o jis įvairus: sodinimas svogūnėlių, bulvių ir kitokių daržovių bei jų priežiūra, žolės pjovimas, šieno paruošimas, malkų ruošimas žiemai. Vaikų darbas vertinamas balais (tai prancūziškai "balle", iš kurio Lietuvoje padarė matą skaitmenimis įvertinti darbą, mūsiškai būtų: "įskaita"). Priklausomai nuo surinktų tų "balų" skaičiaus, vaikai gauna drabužėlį ar maisto, ar knygutę, kurią vertė taip pat apskaičiuota "balais". Taigi, vaikai dykai negauna nieko, bet užsidirba. Taip jie būna užimti, nevalkatauja.

Paaugliai berniukai ypač domisi technika. Vienas iš klubo entuziastų yra velomobilų konstruktorius. Jis kartu su vaikais sukonstravo ir jau pradėjo gaminti velomobilį. Kadangi klubui trūksta lėšų, iš pradžių norima pabandyti, kaip seksis, o ilgainiui norima pasigaminti ir daugiau velomobilų, kuriais galima būtų atsigabenti į miestą ir pačių užsiaugintus daržoves, surinktas vaistažoles ir kt. Nežinau, kaip reikiai atrodė dabar, po metų, bet tuo metu klubas neturėjo dar net jokios kad ir padėvotos transporto priemonės saugiai ir taupiai nuvežti vaikus į darbą. Tam vis trūkdavo lėšų. "Mūsų lėšos - tai gerų žmonių, organizacijų auka", sako klubo pirmininkas. Žemei įdirbti samdoma mašina, o mašinai perkamas kuras.

Ilgainiui klubas svajoja Maišiagalos apylinkės žemėje pa-

sistatyti bičių korio pavidalo vaikų kaimą. "Jame galėtume priglausti ir benamius vaikus", sakė pirmininkas Butėnas. "O kodėl bičių

ŠVENTŲJŲ PALAIKAI

Sekmadienį, birželio 29 d., 11 val. ryto, Šv. Petro ir Povilo bažnyčia, 211 Ripley Place, Elizabeth, NJ 07206, iškilmingomis minėdavo savo globėjų šventę. Ta proga ant altoriaus buvo išstatyti Šv. Petro ir Povilo relikvijos ir kitų šventųjų palaikai. Bažnyčia nuo pat pirmųjų amžių gerbė kūnus kankinių ir šventųjų, kurie atidavė savo gyvybę už Kristų.

Visa eilė lietuviškų bažnyčių turi Švč. Marijos apsišviestojo altorius, statulas, vitražus ir paveikslus. Šv. Petro ir Povilo bažnyčia turi ir dalį akmens, ant kurio Švč. Marija apsišviestojo šiluvoj kaimo piemenėliams bažnytinėse žemėse ganant bandą 1608 metais. Ant

korio pavidalo?", klausiu. "Ogi todėl, nes mūsų vaikų principas - dirbti kaip dirba bitės", paaiškina jis.

Toji klubo svajonė iš tikro taptų realybe, jei atsirastų entuziastų, kurie paremtų. Klubo pirmininkas net pateikė organizacijos įstatus, tardamas: "Jei kas domėtusi tokių vaikų reikalais ir jų ateitimi, prašytume pagal išgales prisidėti prie klubo veiklos". Į klubą nariais gali įstoti suaugusieji ir vaikai nuo 7 ligi 16 metų amžiaus. Du trečdalius klubo narių sudaro vaikai, o kiekvienas suaugusis gali įstoti kartu su dviem globojamaisiais. Beglobiams vaikams ir vaikų namų auklėtiniais teikiama pirmenybė.

Taigi, kaip tas sakė: "Jei kada pro šalį bekliautume...". Tikiau, kad ne vienas šių eilučių skaitytojas dar šią vasarą lankysis Vilniuje. Užteikite jį tą klubą, kuris svajoja pastatyti vaikų namą bičių korio pavidalo, pirma pasiskambinę tel. 75 14 62.

Salomėja Narkeliūnaitė

vieno didelio akmens jiems pasirodė mergaitė išskleista plaukais, laikanti ant rankų vaikelį ir graudžiai verkianti.

Katytės atsuko čiaupą

Vienas švedas supuko ant savo dviejų kačių: jam nesant namie jos galasdavos nagus į sofą. Syki išeidamas uždarė katytės vonioje. Tos žaidė tenai su viskuo, kas pasimaišė po jų letenomis. Žinoma, ir su vandentiekio čiaupu. Grįžęs namo, šeimininkas rado apsemtą butą. Abi katytės, gailiai miaukdamos, sėdėjo aukštai ant dušinės.

LA

Vilniuje planuojama statyti paminklą M. K. Čiurlioniui

(atkelta iš 4 psl.)

Maždaug per mėnesį Vilniaus savivaldybėje bus nuspresta dėl paminklo vietos arba bus paskelbtas konkursas vietai parinkti, arba bus paskirta konkreti vieta.

Kai bus žinoma konkreti vieta, bus paskelbtas kūrybinis pamink-

lo konkursas.

M. K. Čiurlionio paminklo statybos remimo fondo steigėjai - fotografas Saulius Paukštys ir menotyrininkas Ernestas Parulskis. Fondo adresas: P. Vileišio 18 c/o LEMA, Vilnius, tel. 709555, faksas 709531. **AK**

Edmundo Čapo fondo premijos

Edmundas Čapas, gyv. Floridoje, Lietuvoje įsteigė savo asmeninį fondą ir kasmet skiria jaunam (iki 35 metų amžiaus) asmeniui vienkartinę stipendiją (\$800) ir premiją (\$200).

Stipendija skiriama labai gerai studijuojančiam mokslų magistrui arba doktorantui, jei jų darbo tema yra iš mokslo istorijos arba mokslo filosofijos srities.

Premija skiriama už geriausią žurnale "Mokslas ir gyvenimas" per metus išspausdintą originalų straipsnį minėtomis temomis.

Šių metų balandžio 18 d. Vilniuje, dalyvaujant Edmundui ir

Jadvygai Čapams, stipendija buvo įteikta filosofijos magistrui Andrejui Adomaitiui, o premija - Lietuvos mokslų akademijos Botanikos instituto doktorantei Jolita Klimavičiūtei.

Vienas iš pagrindinių Edmundo Čapo principų, steigiant šį asmeninį fondą, yra: "Ugdyti naują Lietuvos kartą, išsilaisvinusią iš mąstymo ir elgsenos igūdžių, kuriuos įdiegė nelaisvės penki dešimtmečiai". Ši finansinė parama - jauniems žmonėms, kuriems teks kurti jau atgimusią ir naują Lietuvą.

Knyga "Namie: Lietuvoje ir JAV"

JAV kariuomenės plk. ltn. Edmundas Čapas, metus dirbęs Lietuvoje ryšių karininku ir padėjęs Lietuvos kariuomenei, parašė knygą "Namie: Lietuvoje ir JAV".

Autorius gimė 1951 m. Clevelande. Baigė J. Carroll universiteto karo mokslų fakultetą ir psichologiją Clevelando State universitete. Po ketverių metų aktyvios karininko tarnybos studijavo Toledo universitete ir tapo filosofijos magistru.

Pirmoje knygos dalyje aprašyti nuotykių ir išpušdžių iš 1992 m. kelionės dviračiu po tėvų gimtinę - Lietuvą. Antroje dalyje - trumpos apybraižos, rašytos 1996 m. kas savaitę "Šiaulių krašto" laikraščiui, kai E. Čapas dirbo ir gyveno su šeima Šiauliuose. Jose - atviras Amerikos lietuvių pasikalbėjimas su skaitytojais apie gyvenimą Lietuvoje, geranoriškas JAV ir Lietuvos kultūrų lyginimas.

Knyga išleido Šiaulių pedagoginis institutas, jam ir bus skirti visi pinigai, gauti už knygą.

Šią iliustruotą, 152 psl. knygą galima gauti "Darbininke", atsiuntus 8 dol. čekį ir 2 dol. už persiuntimą paštu, arba pas autorį: Edmund Čapas, 1058 E 171 St., Cleveland, Ohio 44119-3102, tel. 216-383-9652, fax 216-383-9651

Amžinybėn iškeliavus

Marija M. Gureckienė **Vaišnytė** mirė 1997 birželio 6 d. Matulaičio slaugos namuose, Putnam, CT, sulaukus 99 metų amžiaus. Birželio 10 d. palaidota Lietuvių kapinėse Waterbury, CT, šalia savo vyro a. a. Petro

Gurecko. Giliame liūdesyje liko sūnus Algimantas ir marta Virginija, anūkai Vytenis ir Nerija Orentienė su šeimomis, trys proanūkės ir brolis Matas Vaišnys su šeima.

IX Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas

Liepos 18-27 d. - Cape Cod, MA

Savaitgaliniai

Penkt., Šešt., Sekm.

\$195.00

Banketas vyks

Tara Hyannis Hotel & Resort

Bilietai - \$45.00. Stalas (10 asmenų) - \$400.00.

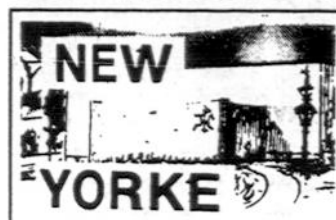
Dėl informacijos prašome skambinti:

Žara Bielkus - (617) 731-2269, iki liepos 18 d.

IX PLJK, P.O.Box 283, Manhasset, NY 11030, tel. (516) 358-6103, email: pljk@earthlink.net http://home.earthlink.net/~pljk

Čekius rašyti "IX World Lithuanian Youth Congress" vardu

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: 103517,1071@compuserve.com

Redakcija ..... (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. .... (718) 827-1351

Spaustuvė ..... (718) 827-1350
Vienuošas ..... (718) 235-5962
Vyskupas ..... (718) 827-7932
Salė (kor.) ..... (718) 827-9645
Salės adm. .... (718) 235-8386

Viešpaties Atsimainymo parapija Maspeth, NY, mini 90 metų sukaktį. Pagrindinis minėjimas vyks per Padėkos dieną, lapkričio mėnesį. Sukakties proga bus rengiami koncertai, parodos, lietuviškos vakaronės. Jubiliejui rengti sudarytas komitetas. Parapiją dabar administruoja amerikietis kunigas, bet jis mieliau draugauja su lietuviais, remia lietuviškus reikalus. Jis kviečia lietuvius kuo gausiau dalyvauti jubiliejaus renginiuose. Parapijoje vargonauja Virgilijus Barkauskas, kuris vadovauja ir chorui, o jame dalyvauja ir graži lietuvių grupė.

Juozas Strolia, kompozitorius, smuikininkas, muzikos mokytojas, spaudoje rašęs lietuviškos muzikos klausimais, gimė prieš 100 metų - 1897 liepos 11 d. Velykinių kaime, Leliūnų valsčiuje, Ukmergės apskrityje. Mirė 1969 vasario 15 d. Chicagoje. Paliko per 300 įvairių muzikos kūrinių ir taip pat tris sūnus: Vytautą, gyv. Fair Lawn, NJ, Faustą ir Herkulį, abu gyvena Chicagoje. Plačiau jo kūrybą ir gyvenimą prisiminsime po vasaros atostogų.

Kęstutis Miklū, žurnalistas, visuomenės veikėjas, liepos 6 d. sueina 75 metai. Sukakties proga rudenį, spalio 18 d., Kultūros židinyje jam rengiamas pagerbimas. Šiuo metu jis yra išvykęs į Lietuvą.

Darbininko įstaigos atostogauja nuo liepos 4 d. iki liepos 18 d. **Darbininkas neišeis liepos 11 d. ir liepos 18 d.** Poatostoginis numeris išeis liepos 25 d.

Vilniaus radijas praneša, kad nuo 1997 metų gegužės 5 d. jų programos lietuvių ir anglų kalbomis girdimos 9855 kilohercų dažniu.

Jubiliejinės išskilmės Kennebunkporte, Maine

Lietuvių pranciškonų vienuolynas šią vasarą, rugpjūčio 3 dieną, iškilmingai minės savo gyvavimo 50 metų sukaktį.

10 val. ryto vienuolyno koplyčioje bus iškilmingos mišios su pamokslu. Pagrindinis celebrantas - vyskupas Paulius Baltakis, OFM. 3 val. p. p. toje pačioje koplyčioje įvyks religinis koncertas, kurio programą atliks šioje apylinkėje išgarsėjęs choras (Seaglass chorale), diriguojamas lietuvaite Jean Strazdas. Po koncerto - palaiminimas Švč. Sakramentu ir vaisės.

Su sveikinimu,
T. Leonardas

Tėv. Pranciškus Giedgaidas, OFM, pranciškonų vienuolyno viršininkas Brooklyne, spaustuvės direktorius ir "Darbininko" administratorius, birželio 24 d. artimųjų tarpe paminėjo savo kunigystės 50 metų sukaktį.

Kun. Stasys Raila, birželio 19 d. buvo paguldintas Mary Immaculate ligoninė, kur jam padaryta operacija. Iš ligoninės grįžo birželio 26 d.

Albina Žumbakienė, pranciškonų spaustuvės uoli tarnautoja, besirūpinanti "Darbininko" laikraščio administracija bei leidimu, buvo susirgusi. Dabar gydomi namie ir stiprėja. "Darbininko" redakcija, administracija ir visi artimieji linki jai kuo greičiau susiprėti.

DĖKOJAME

Kostas ir Juzė Norvilos apmokėjo prenumeratą su 100 dol. čekiu. Už paramą mūsų laikraščiu esame dėkingi.

Kauno Technologijos universiteto tautinio ansamblio NEMUNAS KONCERTAS

liepos 5 d., 7 val. vak.

Kultūros židinyje, 341 Highland Blvd., Brooklyn NY.

Maistas, baras, po koncerto šokiai. Groja S. Telšinskas.

Bilietus (\$10 asmeniui) galima įsigyti pas:
M. Šalinskienę (718 296-2244); D. Bartulienę (718 849-5826);
J. Veblaitį (908 687-4943); V. Jankauskienę (718 647-2434);
V. Penikienę (718 277-0682 ir 516 922-1760).

Kviečiame visus aktyviai dalyvauti!
Rengėjai:
NY apygardos Lietuvių Bendruomenė, Tautos Fondas, "Versmė".

sekmadienį, liepos 27 d.

Nek Pr. Marijos Seserų
vienuolyno sodyboje
PUTNAM, Connecticut

METINIS PIKNIKAS

Lietuvių Susitikimo Šventė

11:00 Koncelebruotos ŠV. MIŠIOS

Pagrindinis celebrantas:

J E Vyskupas Paulius Baltakis, OFM

12:00 VAIŠĖS, užsiėmimai

3:00 Neringos stovyklautojų PROGRAMA

Vėlavų nuleidimas

4:00 Didžiųjų dovanų TRAUKIMAS

4:30 MALDOS VALANDĖLĖ už Lietuvą

UŽKANDŽIAI prieš kelionę namo

Atvykite pabendrauti ir pasidžiaugti -
pasikvieskite ir savo draugus!

Kiekvienam lietuviui, nesvarbu kur jis bebūtų - svetur ar Tėvynėje, birželio 14-oji tai gedulo ir vilties diena. Vilniaus Sibiro tremtinių choras atlieka tremties dainas.

V. Kapočiaus nuotr.

Prisiminti birželio trėmimai į Sibirą

Paulius Jurkus

Birželio keturioliktoji, gedulo ir vilties diena, paminėta birželio 15 d., sekmadienį, Apreiškimo parapijos bažnyčioje ir akademine dalimi tos parapijos mokyklos salėje.

Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą 1940 m. birželio 15 d., pirmieji trėmimai buvo įvykdyti 1941 m. birželio 14 d., šeštadienį. Ir šiame birželio 14 d. sutapo su šeštadieniu.

Prisiminimą organizavo LB NY apygardos valdyba.

Pamaldos bažnyčioje

Apreiškimo parapijos bažnyčioje 11 val. aukotos pamaldos. Žmonių prisirinko daugiau nei eilinių sekmadienį. Mišias koncelebravo 4 kunigai: klebonas Vytautas Palubinskas, vikaras Danielius Jenkevičius bei dirbę šioje parapijoje Jonas Pakalniškis ir Stasys Raila. Šventei pritaikyta pamokslą pasakė klebonas. Mišių metu giedojo parapijos choras, kuriam vadovauja muzikė Asta Barkauskienė.

Minėjimas salėje

Po pamaldų visi perėjo į mokyklos apatinę salę. Didžiąja sale dabar nebegalima pasinaudoti, nes visos patalpos yra išnuomosotos privačiai mokyklai. Lietuviai gali laisvai naudotis tik apatine sale, kuri yra gražiai aptvarkyta, suremontuota, išdažyta, įrengti nauji tualetai.

Apatinėje salėje visų jau laukė kava ir užkandžiai. Salė buvo pilnai parengta šiai programai, sustatyti stalai, kėdės. Visą tą darbą atliko Petras Sandanavičius, kuris gyvena netoliese, čia ir augęs, jo tėvelis buvo parapijos zakristijonas.

Programa pradėta pirmą valandą. Trumpu žodžiu pradėjo dabartinis pirmininkas Kęstutis Bileris. Jis paklausė, gal salėje yra tokių, kurie buvo ištremti į Sibirą arba Sibire gimę. Buvo pasirengta juos pagerbti ir apdovanoti gelėmis. Bet tokių čia neatsirado. Anksčiau buvo ir iš pirmojo trėmimo, ir iš vėlesnių, pasitaikydavo ir gimusių Sibire.

Invokacija, prisimindamas trėmimus, susiedamas su dabartimi, gedulo ir vilties diena, sukalbėjo klebonas kun. Vytautas Palubinskas.

Įvykdytų trėmimų tema kalbėjo rašytojas Paulius Jurkus. Dabar jau daug parašyta prisiminimų knygų apie trėmimus, kalėjimus, tardymus, nuteisimus, vežimą gyvuliniais vagonais į tolimąjį Sibirą, apie gyvenimą Sibire, sunkius darbus, žiaurumus, mirtis. Prie tų įvykių ir nesustota kalboje. Ryškinta, kodėl sovietai vykdė tokius žiaurus trėmimus, nes buvo užsimoję sunaikinti patriotiškai nusiteikusių elementą, sukurti savo komunistinį žmogų be tėvynės, be tautybės, ištikimą komunistų partijai.

Priminė ir tai, kaip sovietai mokėjo suklustoti istoriją, net ir tuos tragiškus žiaurus vežimus dabar jau vaizduoja kaip gražias ekskursines keliones. Buvo paliestos ir dabartinės nuotaikos Karaliaučiaus krašte. Ten rusų paskirtas gubernatorius jau sako, kad šis kraštas nuo seno buvo rusų žemė. Todėl Amerikos lietuviai turi budėti ir visada reaguoti, kur paliečiami Lietuvos reikalai. Reikia veikti per kongreso narius, kad Lietuva būtų priimta į NATO. Jei tik bus išvystytas spaudimas kongreso nariams, Lietuva tikrai bus priimta į NATO ir tuo būdu bus įtvirtinta jos demokratinė nepriklausomybė.

Po paskaitos paskaita žymaus lietuvių poeto Antano Miškinio poezija. Poetas buvo ištremtas į Sibirą, ir savo vargus aprašė poezijoje. Po eilėraščių perskaitė Jurgita Vaitkienė ir dr. Algimantas Pliuira.

Filmas apie lapkričio 13-os demonstracijas

Kad suprastų naujieji ateiviai, kaip čia buvo veikta, demonstruota, kovota dėl Lietuvos laisvės, buvo parodytas spalvotas garsinis filmas iš 1965 metų lapkričio 13 dienos demonstracijų New Yorke, iš mitingo Madison Square Garden salėje, iš žygio į Jungtines Tautas.

Tuo filmu taip pat norėta ir buvusiams dalyviams priminti, kokie buvo laikai, kada galėta suorganizuoti tokio plataus masto žygius, mitingus, kalbas, demonstracijas.

Filmas apie lapkričio 13-os demonstracijas

Kad suprastų naujieji ateiviai, kaip čia buvo veikta, demonstruota, kovota dėl Lietuvos laisvės, buvo parodytas spalvotas garsinis filmas iš 1965 metų lapkričio 13 dienos demonstracijų New Yorke, iš mitingo Madison Square Garden salėje, iš žygio į Jungtines Tautas.

Tuo filmu taip pat norėta ir buvusiams dalyviams priminti, kokie buvo laikai, kada galėta suorganizuoti tokio plataus masto žygius, mitingus, kalbas, demonstracijas.

Filmą nufilmavo keliese. Jį pasukui suorganizavo rengimo komitetas. Nuo anų demonstracijų jis vargiai kur buvo rodytas. Tai dabar buvo tikra romantinė naujiena.

Įkalbėjo aktorius Juozas Bulevičius - Joe Boley, kuris angliškai yra įkalbėjęs daug kino kromikų. Čia įkalbėjo lietuviškai, paaiškindamas, kas ir kur vyksta. Angliškų kalbų paliktos tik svarbiausios ištraukos.

Masinis lietuvių susirinkimas - mingas įvyko Madison Square Garden salėje. Dalyvavo 11-13 tūkstančių lietuvių, Bostono lietuvių mokyklos orkestras, kitas orkestras, kuriam dirigavo Joe Thomas, New Yorko tautinių šokių grupė, sugiedoti himnai, Irena Stankūnaitė, jau mirusi, dainavo lietuvišką dainą.

Nors renginyje minima Estija ir Latvija, bet visas renginio svoris teko lietuviams. Kalbėjo lietuvių politikai, organizacijų atstovai, amerikiečiai politikai, visuomenės žmonės. Įvesta ir lietuviškų tautinių šokių.

Išėjus iš Madison Square Garden, prasidėjo didžiulės eitynės, kur nešama daugybė plakatų. Ten įrašyti dalyvaujančių vietovių vardai, vienetai, šūkiai, reikalauja laisvės Pabaltijo kraštams.

Prie Jungtinių Tautų vienoje aikštėje vyksta mingas, vėl kalba tautų atstovai ir politikai. Filmas baigiamas, kaip Pabaltijo vėliavos beldžiasi į Jungtinių Tautų vartus, kad įsileistų ir pavergtuosius, suteiktų toms tautoms laisvę.

Filmas užtruko pusę valandos. Būtų prasminga ir gera, kad filmas būtų pritaikytas video - vaizdajuosčių sistemai. Tada jį galėtų išgyti ir daugiau žmonių, jį būtų galima parodyti kitose vietose, net ir Lietuvoje. Tai padaryti galėtų LB New Yorko apygardos valdyba, nes turi visas galimybes.

Minėjimas baigtas truputį po 2 val. Dalyvių buvo per šimtinę, pilna apatinė salė.

Atėjo laikas, kai vėl reikia budėti ir demonstruoti, reikalauti, kad nepriklausomybė Lietuvoje būtų įtvirtinta ir apginta. Į laisvę turi teisę visi, ir mažieji, ne tik didieji, kurie dažnai nori pavergti mažuosius. Tie užkariavimo laikai praėjo. Amerika yra vieninga valstybė, kuri visiems padeda laisvai gyventi. Tai padės ir Lietuvai, jei mes sugebėsime to reikalauti.

Minėjimas buvo glaustas, tvarkingas, skoningai surikiuotas. Tai buvo naujos valdybos pirmasis pasirodymas. Tą valdybą sudaro pirmininkas Kęstutis Bileris, kiti nariai: dr. Algimantas Pliuira, Laima Šileikytė-Hood, Malvina Klivečienė, Raimundas Slizys, Algis Kulpa.

Sėkmės jiems!

SKELBIMAI

Išnuomojami butai pensininkams, modernūs, erdvi, savarankiškai tvarkytis, gražioje aplinkoje, Marijos Nekalto Prasišėjimo seserų priežiūroje. Pasiūdoma proga, kreipkitės: Vilius Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT 06277. (sk.)

Moteris iš Lietuvos ieško darbo. Gali prižiūrėti senelius arba vaikus ir atlikti visus namų ruošos darbus. Tel.: (718) 291-8604 arba (516) 324-3390. Kviesti Marytę. (sk.)

SEIZED CARS from \$175. Porsche, Cadillac, Chevy, BMW's, Corvettes. Also Jeeps, 4WD's. Your Area. Toll Free 1-800-218-9000 Ext. A-6386 for current listings. (sk.)

Vidutinio amžiaus moteris iš Lietuvos ieško darbo šeimoje. Susikalba angliškai. Skambinti Julijai. Tel.: (914) 967-8465. (sk.)

Dviem žmonėms išnuomojamas kambarys arti parduotuvių, gali būti moteris, vyras arba pora. Kreiptis tel.: 718 235-9531 (sk.)

Matulaičio slaugos namai, Putnam, CT, ieško socialinės darbuotojos, turinčios magistro laipsnį (MSW). Pageidaujama kalbanti lietuviškai. Darbas - 40 valandų per savaitę. Kreiptis tel.: (860) 928-7976. (sk.)

Reikalinga šeiminkė prižiūrėti senesnio amžiaus žmones ir jų namą. Rašyti: Joseph Lugan, c/o John Conwood, P.O. Box 210270, Jamaica, NY 11421, USA. Tel.: 718 235-9531 (sk.)

"Lietuvos aidas", patriotinės minties, plačios informacijos dienraštis, daugiausiai skaitomas išėjimo lietuvių, dėl daugiau kaip dvigubai pabrangusio pašto, buvo priverstas pakelti metinę oro paštu prenumeratą iki \$130 nuo 1994 m. rugpjūčio 1 d. Čekį \$130 rašyti "Lietuvos aidas" vardu ir siųsti JAV įgaliojiminiu adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, auکوjo: Reda Kudirkienė, Brooklyn, NY - 5 dol. Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti: **Franciscan Fathers 361 Highland Blvd. Brooklyn, NY 11207.** Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

ATLANTA Import Export, Inc., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **liepos 5 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. popiet Kultūros židinio kieme. Dėl informacijos skambinkite tel. (914) 258-5133.

ATLANTOS atstovas New Yorke yra **Ramūnas**, skambinkite minėtu telefonu ir susitarkite. Jis mielai paims jūsų siuntinius iš namų.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.

Maisto siuntiniai: Šventinis \$39; 55 svarų įvairaus maisto siuntinys už \$98.

TRANSPAK, 4545 W. 63rd St. Chicago, IL 60629 tel. (773) 838-1050.

REIKIA VIETOS SUSIRINKIMAMS, PRIVATIEMS POBŪVIAMS, BANKETAMS AR KITIEMS ĮVYKIAMS?

ESTŲ NAMAI NEW YORKE SIŪLO:

- patogi vieta Manhattano centre;
- puikiai įrengtos patalpos prieinama kaina;
- sumažintos vasaros kainos;
- audio ir video įranga;
- veikiantis baras (su baro patarnautoju);
- virtuvės įranga vasarai.

Tel: (212) 684 - 0336
243 EAST 34 STREET
NEW YORK, N.Y. 10016

